

POROČILO O IZVAJANJU PROGRAMA ZA IZBOLJŠANJE ŽIVLJENJA INVALIDOV V MO VELENJE ZA LETO 2020

Zveza delovnih invalidov Slovenije je leta 2004 MO Velenje podelila naziv Občina po meri invalidov, ki ga ohranja vse do danes. Kot občina po meri invalidov MO Velenje načrtno razvija, spodbuja in realizira dejavnosti ter ukrepe, ki bistveno prispevajo k večji kakovosti osebnega življenja invalidov in njihovih družin, ustvarja možnosti za njihovo socialno vključenost in za aktivno udeležbo v družbenem življenju občine z namenom udejanjanja pravic človeka in državljana.

Strateški dokument MO Velenje za uresničevanje skupne naloge zagotavljanja dostopnosti grajenega okolja, javnih prevozov, informacij ter raznovrstnih storitev in programov invalidnim osebam smo naslovili Program za izboljšanje življenja invalidov v MO Velenje. Trenutno je v veljavi program za obdobje 2018–2021. S programom nadaljujemo z uspešno in ustaljeno prakso sistematičnega načrtovanja ukrepov na področju zagotavljanja dostopnosti. Program vsebuje nabor ukrepov, katerih nosilci so organi MO Velenje ter posamezni javni zavodi, podjetja, društva in ostale institucije v MO Velenje. Ukrepi so oblikovani bodisi kot njihove redne naloge (ki jih ti izvajajo kot zakonsko obvezo ali v okviru osnovnega poslanstva oziroma dejavnosti), bodisi kot ukrepi projektne narave (enkratna izvedba).

S projektom Občina po meri invalidov želimo doseči naslednje:

- Izboljšati obveščanje in osveščanje občanov o položaju, pravicah in potrebah invalidov, njihovem uveljavljanju kot neodvisnih državljanov in integraciji v vsa dogajanja v občini (konference, okrogle mize, info točka, osveščanje otrok v OŠ...).
- Zagotoviti pogoje za vključevanje invalidov v procese odločanja na občinski ravni, na področjih, ki so za invalide pomembni (Aktivi delovnih invalidov).
- Razvijati podporno okolje, službe, programe, ki omogočajo čim bolj neodvisno življenje invalidov in poudarjanje njihovih sposobnosti (zaposlovanje invalidov, pomoč na domu, izvajanje programov ZD Velenje, zaposlitvena rehabilitacija invalidov, socialna vključenost invalidov, brezplačni obiski prireditev za invalide...).
- Odpravljanje ovir, ki onemogočajo ali otežujejo neodvisno življenje invalidov (ureditev dostopov – klančin, označitev parkirnih mest, ureditev dvigal za invalide, namestitve stopniških vzpenjalcev, bankomati za slepe in slabovidne, Lokalc za invalide...).
- Ostalo: dodelitev ali zamenjava stanovanj invalidom, brezplačno koriščenje dvoran, sofinanciranje programov invalidskim društvom, sofinanciranje javnih del...).

V spodnjih poglavjih so zajete aktivnosti društev, zavodov in organizacij v MO Velenje, ki so se odzvali povabilu in predstavili aktivnosti, ki so jih izvedli v letu 2020.

OSVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI O INVALIDSKI PROBLEMATIKI

Od leta 2012 lahko na **spletni strani** www.starostiprijazno.si občanke in občani MO Velenje objavijo svoje predloge, pripombe, vprašanja. Pobudo lahko vnesejo na spletni strani z namenom, da dobijo nanjo tudi odgovor. Spremljajo lahko, komu je bila pobuda posredovana in kakšen je odgovor. Podane pobude so lahko tudi osnova za delo ustanov in občinske uprave, saj jih lahko uvrstijo v svoje programe. Največ pripomb in pobud se nanaša na grajenost in urejenost okolja in sicer osvetlitev prehodov za pešce, ureditev dostopov in klančin, urejenost pločnikov ipd.

Prav tako lahko občanke in občani sodelujejo na interaktivnem portalu, ki je dosegljiv na spletni strani Mestne občine Velenje <https://pobude.velenje.si/#>. **Spletni servis Pobude občanov** je javno dostopna storitev MO Velenje, s katero občankam in občanom omogočamo lažjo komunikacijo z upravo, ter jih spodbujamo k sodelovanju pri ustvarjanju še boljše in še lepše podobe našega mesta. S pomočjo spletne aplikacije lahko občanke in občani podajo pobudo, pritožbo, pohvalo, oziroma upravo opozorijo na morebitne pomanjkljivosti z različnih področij (javna razsvetljava, ceste, mestne zelenice, parkirišča ipd.). Spletni pristop omogoča točno določitev lokacije na katero se pobuda nanaša, saj jo lahko določimo s klikom na zemljevid ali vnosom zelene ulice. Aplikacija omogoča tudi izbiro vsebinskega področja pobude, opis in dodajanje fotografij.

Župan Peter Dermol je 1. oktobra 2020, ob mednarodnem dnevu starejših, dopoldan namenil druženju s starostniki in invalidi. Zjutraj se je pridružil skupini Šola zdravja in z njimi telovadil, nato je skupaj z dvema harmonikarjema razveselil še stanovalce Doma za varstvo odraslih Velenje. Vsem je čestital ob mednarodnem dnevu starejših in jim povedal, da so za naše mesto pomembni in da je marsikdo med njimi zaslužen, da je Velenje takšno mesto kot je, prijazno in srčno. Obljubil je, da si bo MO Velenje vselej prizadevala dobro skrbeti za starostnike in invalide ter jim zaželel predvsem veliko zdravja.

V **Skupini Premogovnik Velenje** so poskrbeli, da so bile spremembe na področju invalidske zakonodaje in novosti, ki se dogajajo v družbi, objavljene tudi v internem glasilu Rudar. V SPV že vrsto let deluje tudi Aktiv delovnih invalidov, v katerem je bilo v lanskem letu včlanjenih 228 invalidov iz celotne Skupine PV, ki je med najaktivnejšimi aktivni v celotnem slovenskem področju. Aktiv delovnih invalidov se povezuje z zunanjimi organizacijami, kot sta Zveza delovnih invalidov Slovenije ter Medobčinsko društvo invalidov Šaleške doline Velenje, s sindikatom ter drugimi službami v Skupini Premogovnik Velenje.

STROKOVNO-PODPORNE STORITVE IN PROGRAMI

Na **Upravnih enotah Velenje** so v letu 2020 v okviru reševanja upravnih zadev izdali 14 odločb za nakup enostavnih tehničnih pripomočkov ter izdali 3 odločbe za zahtevnejšo prilagoditev vozila. V primerjavi s preteklimi leti je bilo izvedenih več drugih upravnih nalog, saj je bilo izdanih 126 invalidskih kartic ugodnosti in izdanih 31 vrednotnic za plačilo tehničnih pripomočkov.

Kljub dejstvu, da je bilo v letu 2020 omejeno poslovanje s strankami, je sodelovanje z invalidskimi organizacijami na območju MO Velenje vseskozi dobro potekalo.

Urad za družbene dejavnosti MO Velenje skrbi za (do)plačevanje oskrbe in bivanja občankam in občanom MO Velenje, ki so vključeni v institucionalno varstvo v splošnih, posebnih in varstveno-delovnih centrih po Zakonu o socialnem varstvu - mesečno v povprečju devetdesetim občankam in občanom. Poleg tega je MO Velenje sofinancirala pravico do izbire družinskega pomočnika oziroma družinske pomočnice po Zakonu o socialnem varstvu, v letu 2020 v povprečju dvaindvajsetim upravičenkam in upravičencem. Število družinskih pomočnikov upada, saj se jih je veliko odločilo za

MESTNA OBČINA VELENJE

osebno asistenco. Trenutno je v MOV Velenje 12 družinskih pomočnikov. V letu 2020 so povprečno 75 uporabnikom mesečno zagotovili pomoč na domu.

Urad za družbene dejavnosti MO Velenje zagotavlja tudi športno rekreativne programe za odrasle z oviranostmi in otroke s posebnimi potrebami iz sredstev javnega razpisa za šport. V preteklem letu so s sredstvi podprli program športa za invalide društvom, ki izvajajo naslednje programe: šah, nordijsko hojo, plavanje, streljanje z zračno puško, rusko kegljanje in pikado.

Iz sredstev javnega razpisa za šport je zagotovljeno tudi sofinanciranje plavalnega tečaja skupine Delfinčki v Plavalnem klubu Velenje, ki jo sestavljajo otroci s posebnimi potrebami.

V MO Velenje od meseca marca 2014 izvajamo **projekt Donirana hrana**, katerega glavni namen je organizirati prevzem in predajo hrane, ki je pred iztekom roka uporabnosti in bi jo drugače trgovci ob koncu dneva dali v uničenje. V letu 2020 so sodelujoči v projektu razdelili 12,548 ton sadja, zelenjave, pečenega mesa, sendvičev in ostalih mesnih izdelkov ter 115.392 kosov kruha, pekovskega peciva, mleka, mlečnih izdelkov in jajc. Skupna vrednost razdeljene podarjene hrane znaša 147.242 evrov.

Hrano v Velenju donirajo Mercator Center Velenje, Interspar Šalek, Hipermarket Spar Velenjka, Hipermarket Spar Velenje, Hofer Partizanska cesta in Hofer Selo. Prevzem hrane poteka vsak dan po zaključenem obratovalnem času trgovin, tudi med vikendi in prazniki.

Krovno projekt koordinira Zveza Lions klubov Slovenije, v Velenju pa prevzem hrane organizirajo prostovoljci Lions kluba Velenje, Rotary kluba Velenje, Rdečega križa Slovenije OZ Velenje in Strokovnega sveta za socialna vprašanja pri Območni organizaciji Socialnih demokratov Velenje, ki vsak večer podarjeno hrano dostavijo v zbiralnico v Domu za varstvo odraslih Velenje, kjer jo primerno shranijo do jutra. Zjutraj hrano izmenično prevzamejo prostovoljci Društva upokojencev Velenje, Društva Invalid Konovo in Medobčinskega društva invalidov Šaleške doline Velenje, ki hrano na osnovi urejenih seznamov razdelijo socialno ogroženim posameznikom in družinam.

Ker je projekt Donirana hrana med občankami in občani MO Velenje dobro sprejet, ga bodo prostovoljci velenjskih organizacij izvajali tudi v prihodnje.

Člani **Društva gibalno oviranih in oseb z invalidnostjo Konovo – društvo Invalid Konovo**, so gibalno ovirane osebe, osebe z invalidnostjo, osamljeni starejši in mlajši invalidi ter tudi nekaj ostalih krajanov MO Velenje. Delo društva Invalid Konovo temelji na nesebičnem in angažiranem delu prostovoljcev – invalidov članov društva. Programe in dejavnosti načrtujejo tako, da so kar najbolj ustrezni potrebam in željam uporabnikov s ciljem za njihovo čim večjo aktivnost, da zagotavljajo vzdrževanje pristnih medčloveških odnosov. Namen programov in dejavnosti je ohranjanje zdravja, premagovanje osamljenosti, pomoč pri socialni izključenosti, ki nastopi pri zdravstvenih težavah, invalidnosti, prehodu iz aktivnega dela v pokoj, pri mlajših skupinah ob nastalih zmanjšanih telesnih zmožnostih. Menijo, da sta aktiven uporabnik in posameznik, ki mu z obiski in pozornostjo krajšamo osamljenost, manjše breme za skupnost in družino.

Vsak član društva je v začetku leta z obiskom prostovoljca prejel Plan izvajanja dejavnosti po programih in urah ter opis ostalih društvenih dejavnosti v letu 2020.

V programu Šport in rekreacija so opravili 430 ur vadbe in tekmovanj v pikadu, streljanju z zračno puško in keglanju s kroglo na vrvici. V programu Plavanje so izvajali plavanje in vadbo v vodi v termah Topolšica do 13. marca, nato so bila kopališča zaprta za zunanje uporabnike. Fizioterapevtske vaje in nordijsko hojo so izvajali prilagojeno ukrepom dokler je bilo mogoče, nato so prešli na individualno delo. V programu ustvarjalne delavnice so rokodelske dejavnosti izvajali po planu, nato so prešli na zmanjšanje skupine, proti koncu leta pa na delo na domu pod vodstvom mentorice. V programu Pomoč invalid – invalidu so omejili število osebnih stikov, razen kjer so bili pod nadzorom in obojestransko željeni. Stik z uporabniki so vzdrževali prostovoljci preko telefonov, sredi leta so vzpostavili spletno stran <http://zveza-invalid.si/zveza/>. Nemoteno z upoštevanjem ukrepov so izvajali projekt Donirana hrana in razdeljevali živila Sibahe – Slovenske banke hrane dvakrat na teden za 39 družin z 98 uporabniki. To delo je opravljalo 8 prostovoljcev, ki so opravili 5500 km prevozov. V programu ohranjanja zdravja v slovenskih zdraviliščih je 74 uporabnikov društva koristilo sedemdnevno namestitve v apartmajih in koristilo termalne bazene in druge usluge. V decembru 2020 so prostovoljci

MESTNA OBČINA VELENJE

obiskali 100 najstarejših uporabnikov, izročili so jim darilni paket (za artikle so namenili lastna sredstva, nekaj so jih dobili od Sibahe – Slovenske banke hrane).

Programne in dejavnosti so za 280 uporabnikov, članov društva Invalid Konovo, izvedli s pomočjo in veliko požrtvovalnostjo 41 prostovoljcev – invalidov. Za vse dejavnosti so porabili 5260 ur.

V MO Velenje izvajajo posamezna društva Šaleške pokrajinske zveze društev upokojencev Velenje **projekt Starejši za starejše**. Nosilec projekta je Zveza društev upokojencev Slovenije, ki delno zagotavlja finančna sredstva za izobraževanje, svetovanje, vodenje, pomoč in druge potrebne aktivnosti v zvezi z izvajanjem ter materialne stroške za neposredno delo v društvih upokojencev. V MO Velenje projekt od leta 2006 izvajajo posamezna društva Šaleške pokrajinske zveza društev upokojencev Velenje in sicer: Društvo upokojencev Velenje, Društvo upokojencev Šalek, Društvo upokojencev Vinska gora, Društvo upokojencev Šentilj pri Velenju, Društvo upokojencev Paka pri Velenju in Društvo upokojencev Škale. Projekt se izvaja s prostovoljnim delom. Prostovoljci obiskujejo občanke in občane MO Velenje, ki so starejši od 69 let in ob prvem obisku na podlagi vprašalnika zberejo podatke o razmerah starejših in o morebitni potrebi po pomoči. Potrebno pomoč jim organizirajo v okviru posameznega društva ali potrebe posredujejo ustreznim organizacijam, kot so Območno združenje Rdečega križa Velenje, Karitas Velenje, patronažna služba Zdravstvenega doma Velenje, Center za socialno delo Savinjsko-Šaleška, Enota Velenje in MO Velenje. Poleg prvih obiskov, ki jih opravljajo prostovoljci, obiskujejo starejše na njihovo željo tudi večkrat na leto ali celo vsak mesec.

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje je samostojna, neprofitna invalidska organizacija s statusom društva, ki deluje v javnem interesu in si prizadeva za enakopraven položaj in pravice gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. Društvo je za člane na nek način njihov drugi dom. Omogoča jim razvijanje pozitivne identitete, ustvarjanje specifične kulture gluhih, uporabo svojega jezika, svoje socialno okolje in lažjo integracijo. Temeljni cilj združevanja oseb z okvaro sluha je ustvarjanje možnosti za enakopravno in čim bolj popolno vključevanje v življenjsko, delovno okolje in družabno življenje ter posredovanje pravih in pravočasnih informacij s področja zakonodaje, izobraževanja, pravic in dolžnosti. V društvu se za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom izvajajo posebni socialni programi ter ostali projekti, ki jih uporabniki soustvarjajo in so odsev njihovih posebnih potreb.

V letu 2020 so izvajali štiri posebne socialne programe, v okviru katerih so izvedli številne aktivnosti:

1. Usposabljanje za aktivno življenje in delo ter preprečevanje socialne izključenosti gluhih, naglušnih in gluhoslepih

Namen programa je usposabljanje oseb z okvaro sluha za aktivno, samostojno življenje in delo ter preko informiranja o novostih in zanimivostih iz vseh življenjskih področij, seznanjanja z novimi besedami, kretnjami, izboljšati pismenost in razumevanje. Pomemben cilj je krepitev samozavesti in samopodobe ter sprejemanje samega sebe. Poudarek pa je tudi na neformalnem druženju in koristnem preživljanju prostega časa. Eden izmed pomembnih ciljev je doseganje večje enakovrednosti pri vključevanju v življenje in delo, prepoznavanje in reševanje osebnih stisk preko vključevanja posameznika v proces soustvarjanja rešitve. Trudijo se dosegati tudi zagotavljanje pravic oseb z okvaro sluha ter, preko povezovanja z lokalno skupnostjo, njihovo večjo socialno vključenost. Tudi starše in svojce želijo osveščati o možnostih, pravicah in jim nuditi oporo, pomoč. Želijo izboljšati skrb za zdrav način življenja ter psiho-fizično kondicijo. Namen je tudi nuditi osebno asistenco in psihosocialno pomoč.

2. Informativna dejavnost

Namen programa je osebam z okvaro sluha omogočiti dostopnost do ažurnih informacij v njim razumljivem znakovnem jeziku in z uporabo ustreznih tehničnih pripomočkov. S programom neposredno povečujejo osveščenost družbe o osebah z okvaro sluha, njihovih potrebah, pravicah, možnostih in aktivnostih društva. Dvigujejo prepoznavnost slovenskega znakovnega jezika, odpravljajo diskriminacijo. Uporabnike seznanjajo s splošnimi informacijami, kot tudi s programi, ki se izvajajo zanje.

3. Kultura gluhih

Kultura gluhih se kaže z močno identiteto oseb z okvaro sluha. Je oblika izražanja kulturne identitete z uporabo znakovnega jezika in se usmerja v gledališče, ples, filmsko in foto ustvarjalnost. Namen programa je omogočiti članom možnost kulturnega izražanja in udejstvovanja na kulturnih prireditvah, razvijanje talenta in boljšo prepoznavnost kulture gluhih v družbi. Program nudi pridobivanje pozitivnih izkušenj, ki so motivacija za nadaljnje udejstvovanje.

4. Rekreativna in šport

Športno rekreativna aktivnost je za uporabnike programa veliko večjega pomena kot pri slišni populaciji. Dobri športni rezultati in primerna fizična kondicija krepijo samozavest posameznika in skupine. Šport zadovoljuje potrebo po igri, razvedrilu, sprostitvi in gibanju s ciljem optimalnega razvoja psihofizičnih lastnosti, ohranjanja in izboljšanja zdravja, zviševanja delovne storilnosti, prevzganja delovnih navad ter ne nazadnje nudi invalidnim osebam prijetno, predvsem koristno izrabo prostega časa. Namen programa je zadovoljiti potrebo in željo po druženju s sebi enakimi senzornimi invalidi. Šport je pomembna oblika medsebojnega druženja, preko njega se lažje povezujejo s slišno populacijo.

V letu 2020 je **Društvo Sožitje Velenje** (Medobčinsko društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju) v sklopu rehabilitacijskih in rekreacijskih programov organiziralo naslednje aktivnosti:

- hidroterapija v bazenih Term Topolšica; 2 srečanja s povprečno udeležbo 12 članov / srečanje,
- društvena srečanja z bowlingom in pikadom; 2 srečanja s povprečno udeležbo 16 članov / srečanje,
- skupina »Delfinčki« v Plavalnem klubu Velenje je omejeno delovala zaradi zaprtja bazena,
- v mesecu decembru 2020 je društvo omogočilo vsakemu članu društva s statusom invalida nakup športno oz. rekreativnega pripomočka v višini 30,00 €.

V sklopu posebnih socialnih programov je Društvo Sožitje Velenje organiziralo:

- Obiske družin na domu, katerih osebe z motnjami v duševnem razvoju niso vključene v nobeno obliko varstva ali izobraževanja. Obiskali so 15 družin.
- V mesecu decembru so obdarili vse člane društva s statusom invalida s priložnostnim darilom v višini 20,00 €/osebo.

Na **Centru za socialno delo Savinjsko-Šaleška, enota Velenje** v okviru svojih pristojnosti delujejo tudi na področju varstva oseb s posebnimi potrebami in v okviru zakonskih možnosti pomagajo pri uveljavljanju pravic s področja zaščite in varstva teh oseb, ki imajo različne oblike oviranosti.

S 1. 1. 2019 je stopil v veljavo **Zakon o socialnem vključevanju invalidov** (Uradni list RS, št. 30/18; v nadaljevanju ZSVI), ki je nadomestil Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (ZDVDTPO). Osebe, ki so pridobile pravice po ZDVDTPO, vse pravice ohranijo. Novi ZSVI je razširil krog upravičencev.

Status invalida po ZSVI pridobijo polnoletne osebe z zmernimi, težjimi ali težkimi motnjami v duševnem razvoju; z avtističnimi motnjami, ki imajo tako hudo obliko neprilagojenega vedenja, da jim onemogoča samostojno življenje in pridobivanje sredstev za preživljanje; gluhoslepi z najmanj 50 odstotno izgubo sluha po Fowlerju in prvo do vključno peto kategorijo slepote in slabovidnosti; z zmerno do hudo možgansko poškodbo ali okvaro in najtežje gibalno ovirane osebe, ki se zaradi invalidnosti ne morejo same vključevati v družbo in si zagotavljati socialne varnosti.

Pogoj za pridobitev statusa invalida je, da je invalidnost nastala pred polnoletnostjo ali v primeru, če se oseba šola, najpozneje do dopolnjenega 26. leta starosti. Izjema so osebe z zmerno do hudo možgansko poškodbo ali okvaro, osebe z avtističnimi motnjami in gluhoslepe osebe, pri katerih invalidnost lahko nastane tudi pozneje, vendar pred prvo zaposlitvijo oziroma, če iz naslova zavarovanja ne pridobijo nobenih pravic. Poleg navedenega je pogoj za pridobitev statusa invalida, da je oseba državljan RS ali tujec s stalnim prebivališčem ali dovoljenjem za prebivanje v R Sloveniji (3. člen ZSVI).

MESTNA OBČINA VELENJE

Vlogo za pridobitev statusa invalida lahko vloži pri centru za socialno delo, ki je krajevno pristojen glede na stalno prebivališče invalida, upravičenec, njegov zakoniti zastopnik ali skrbnik. Vlogi priloži zadnjo odločbo o usmerjanju, ki jo je izdal organ, pristojen za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, odločbo centra za socialno delo o priznani pravici do dodatka za nego otroka ali mnenje invalidske komisije Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Če je iz odločbe ali mnenja nedvomno razvidno, da oseba izpolnjuje zgoraj navedene pogoje, center za socialno delo izda odločbo o priznanju statusa invalida po tem zakonu (4. člen ZSVI).

Peti člen ZSVI določa, da ima invalid pravico do nadomestila za invalidnost za pokrivanje osnovnih življenjskih stroškov, ki mu omogoča enakovredno življenje in prebivanje v skupnosti. Ne glede na premoženjsko stanje upravičenca do nadomestila je višina nadomestila enaka seštevku denarno socialne pomoči in varstvenega dodatka po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke, ki velja za edino odraslo osebo v družini. Če invalid sklene delovno razmerje, se mu nadomestilo izplačuje v višini razlike med plačo in zneskom neto minimalne plače. Ko invalidu delovno razmerje iz kakršnega koli razloga preneha, ima znova pravico do nadomestila v polnem znesku.

Trenutna višina nadomestila znaša 591,20 EUR.

S 1. januarjem 2022 stopijo v veljavo še določila socialnem vključevanju invalidov v skupnost. Gre za storitve, ki jih bodo zagotavljali izvajalci storitev socialnega vključevanja v skupnosti z namenom enakovrednega in enakopravnega sobivanja invalidov in neinvalidih oseb v skupnosti. Storitve socialnega vključevanja so namenjene:

- usposabljanju za samostojno življenje,
- vseživljenjskemu učenju,
- prebivanju s podporo in
- ohranjanju socialne vključenosti starejših invalidov.

Pravica do izbire družinskega pomočnika je definirana v Zakonu o socialnem varstvu in je namenjena polnoletnim osebam invalidom s težko motnjo v duševnem razvoju in težko gibalno oviranim osebam, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb. Vlogo upravičenci vložijo na centrih za socialno delo. Mnenje o tem, ali gre za invalidno osebo in o ustreznosti izbranega družinskega pomočnika poda invalidska komisija Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Center za socialno delo v odločbi o priznanju pravice do družinskega pomočnika odloči tudi o prispevku invalidne osebe in prispevku zavezancev oziroma občine k plačilu ali doplačilu sredstev, ki jih občina namenja za pravice družinskega pomočnika.

V letu 2020 je bilo v evidenci 11 upravičencev iz MO Velenje, ki imajo pravico do družinskega pomočnika.

Pravice gluhih oseb do tolmačenja je opredeljena v Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Uradni list RS, št. 96/02, v nadaljevanju: ZUSZJ), ki določa pravico gluhih oseb do informiranja v njim prilagojenih tehnikah ter obseg in način uveljavljanja pravice do tolmača za znakovni jezik pri enakopravnem vključevanju gluhih oseb v življenjsko in delovno okolje ter vse oblike družabnega življenja ob enakih pravicah in pogojih ter z enakimi možnostmi, kot jih imajo osebe brez okvare sluha. Osebe, ki želijo uveljavljati zgoraj naštetе pravice, morajo na centru za socialno delo podati vlogo. Center nato na podlagi mnenja strokovne komisije izda odločbo, gluhi osebi pa se izda izkaznica in vavčerji za plačilo tolmačev. Vavčer je blanket, ki je opredeljen z vrednostjo 1 vavčer = 1 ura tolmačenja. Gluhi osebi po zakonu pripada 30 vavčerjev na leto oziroma 100 vavčerjev na leto, če ima oseba status dijaka ali študenta.

V letu 2020 je bilo v evidenci 20 upravičencev iz MO Velenje, ki imajo pravice po ZUSZJ.

Pomoč družini na domu je socialnovarstvena storitev namenjena upravičencem, ki se zaradi starosti, invalidnosti ali kronične bolezni ne morejo oskrbovati sami, njihovi svojci pa take oskrbe in nege ne zmorejo ali za njeno izvajanje nimajo možnosti. Gre za različne oblike organizirane praktične pomoči in uslug, s katerimi se upravičencem, ki imajo zagotovljene bivalne pogoje, vsaj za določen čas nadomesti potrebo po institucionalnem varstvu v zavodu.

MESTNA OBČINA VELENJE

V letu 2020 je bilo v tovrstno storitev vključenih 121 uporabnikov iz MO Velenje, od tega 3 osebe s statusom invalida po ZDVTPO oz. ZSVI.

V letu 2020 je bilo na Centru za socialno delo Velenje veliko dela in aktivnosti v zvezi z uveljavljanjem pravice do osebne asistencije in komunikacijskega dodatka po **Zakonu o osebni asistenci** (Uradni list RS, št. 10/17 in 31/18), ki je začel veljati s 1. 1. 2019. Pravico do osebne asistencije in komunikacijskega dodatka ureja še Pravilnik o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 57/18, 13/19 in 128/20).

Osebna asistenca je pomoč uporabniku pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih uporabnik ne more izvajati sam zaradi vrste in stopnje invalidnosti, a jih vsakodnevno potrebuje doma in izven doma, da lahko živi neodvisno, aktivno in je enakopravno vključen v družbo. Pri izvajanju osebne asistencije mora imeti uporabnik nadzor nad organizacijo in oblikovanjem storitev osebne asistencije glede na lastne potrebe, zmožnosti, življenjske okoliščine, pogoje ter želje.

Do osebne asistencije je lahko upravičena oseba, ki:

- zaradi invalidnosti potrebuje pomoč pri opravljanju aktivnosti, vezanih na samostojno osebno in družinsko življenje, vključevanje v okolje, izobraževanje in zaposlitev;
- je državljan Republike Slovenije s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji ali tujec, ki ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji;
- je stara od 18 do 65 let (če je oseba uveljavljala pravico do osebne asistencije pred dopolnjenim 65. letom starosti, je upravičena do osebne asistencije tudi po tem ko dopolni 65 let);
- živi ali bi želela živeti v samostojnem ali skupnem gospodinjstvu zunaj celodnevne institucionalne oskrbe;
- in potrebuje pomoč najmanj 30 ur tedensko.

Pravica do osebne asistencije se uveljavlja z vlogo na centru za socialno delo, kjer ima oseba stalno prebivališče. Dvočlanska strokovna komisija na podlagi osebnega razgovora z vlagateljem izdela mnenje o številu ur in vsebini osebne asistencije. Vlagatelj lahko na vlogi zahteva, da je en član strokovne komisije predstavnik uporabnikov. Na podlagi mnenja strokovne komisije center za socialno delo izda odločbo o pravici do osebne asistencije.

Upravičenec do osebne asistencije izbere enega izmed izvajalcev osebne asistencije, ki so vpisani v register izvajalcev osebne asistencije pri MDDSZ ter z njim opredeli izvedbeni načrt osebne asistencije.

V letu 2020 je bilo evidenci 41 oseb iz MO Velenje, ki imajo pravico do osebne asistencije.

Komunikacijski dodatek je pravica, ki se lahko dodeli gluhi, slepi ali gluhoslepi osebi, ki potrebuje izmed storitev osebne asistencije samo pomoč pri komunikaciji in spremstvu.

Pravica do komunikacijskega dodatka se uveljavlja z vlogo na centru za socialno delo, kjer ima oseba stalno oz. začasno prebivališče. Vlagatelj se lahko odloči za uveljavljanje osebne asistencije v obsegu 30 ur na mesec ali za denarno nadomestilo v višini dodatka za pomoč in postrežbo pri opravljanju večine osnovnih življenjskih potreb, določenega v zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Ta znaša trenutno 150 eur mesečno. O pravici odloči center za socialno delo z odločbo.

V letu 2020 je bilo v evidenci 44 oseb iz MO Velenje, ki imajo pravico do komunikacijskega dodatka.

V **Zavodu za turizem Šaleške doline** nadaljujejo s postopnim razvojem dostopnega turizma, ki omogoča ljudem z različnimi omejitvami neodvisno in dostojanstveno uporabo turističnih storitev in produktov. Dostopni turizem zajema gibalno in senzorno ovirane osebe, osebe z intelektualnimi in psihičnimi ovirami, tiste, ki potujejo z otroki v otroških vozičkih, starostnike ter osebe, ki jim je turizem težje dostopen, iz drugih zdravstvenih razlogov (diabetes, alergije, itd). Njihova redna naloga je informiranje občanov in občanov ter turistk in turistov o dostopnosti turističnih znamenitosti v Velenju. V Turistično informacijskem centru Velenje omogočajo uporabo lupe za slabovidne. Med rednimi nalogami je prodaja spominkov, ki jih izdelujejo osebe z različnimi omejitvami Varstveno-delovnega centra SAŠA – enota Ježek Velenje, spominke Inštituta Integra in invalidskega podjetja HTZ.

Vila Bianca, kjer domuje Zavod za turizem Šaleške doline je dostopna gibalno oviranim osebam. S parkirnimi prostori za invalide, dvigalom in prilagojenimi sanitarijami, omogočajo enakovredno

spoznavanje vile. Naglušni lahko dogodke, prireditve in poroke v Dvorani Bianca spremljajo s pomočjo indukcijske zanke. Po predhodni najavi goste pozdravijo v znakovnem jeziku.

Združenje multiple skleroze Slovenije je bilo ustavljeno pred 45 leti v Kočevju, z namenom, da združuje in pomaga vsem obolelim z multiplo sklerozo. **Savinjsko šaleška podružnica združenja** pokriva vse obolele v Zgornji Savinjski dolini. Namen združenja je pomagati ljudem z multiplo sklerozo na vseh nivojih, to je pri ohranjanju in izboljšanju telesnega stanja, vključevanju v življenjsko in delovno okolje, pomoč pri zagotavljanju ekonomskega, socialnega, zdravstvenega in pravnega varstva, spremljava medicinskih in rehabilitacijskih raziskav ter obveščanje članov in širše javnost. Svoje dejavnosti so sproti prilagajali razmeram, strmeli pa so k temu, da bi zastavljene naloge z letnim planom realizirali v čim večjem obsegu. Vsi prostovoljci, ki delajo pod okriljem združenja, so zelo odgovorno sprejeli pobudo vodstva in skušali članom združenja ponuditi čim več podpore in pomoči. Ker druženje v živo ni bilo mogoče, so stike s člani ohranili preko telefonov. Z njimi so se pogovarjali, jim pošiljali sporočila z nasveti, informacijami in s spodbudami. Več članov kot običajno je čutilo stisko in osamljenost. Poverjeniki so v začetku leta obiskali nepokretne in delno pokretne člane, jih obdarili s paketi Rdečega križa in finančno pomočjo.

Aktivnosti, ki jih v **Domu za varstvo odraslih Velenje** izvajajo vsakodnevno, so namenjene izboljšanju kvalitete življenja njihovih uporabnikov in invalidov. Leto 2020 je bilo zaradi epidemije Covid 19 namenjeno predvsem zadovoljevanju potreb stanovalcev. Z naštetimi aktivnostmi so invalidom, ki prebivajo v domu, izboljšali kvaliteto življenja in kljub epidemiji zadovoljevali njihove potrebe:

- nadaljevanje projekta Poligon – hoja po različnih podlagah v okviru fizioterapije,
- redna telovadba v atriju doma,
- omogočanje uporabnikom ogleda predstav izven doma v času do razglasitve epidemije,
- omogočanje uporabnikom in invalidom čim bolj neodvisno življenje in poudarjanje njihovih sposobnosti in utrjevanje le teh,
- sodelovanje in povezovanje v MO Velenje, ZD Velenje in Medobčinskem društvom invalidov Šaleška dolina in osveščanje uporabnikov z njihovimi pravicami,
- sodelovanje pri projektu Festivala Velenje Pisma znanemu neznancu,
- dobro sodelovanje z Mladinskim centrom Velenje za nakup potrebščin za naše stanovalce v času epidemije Covid 19,
- organizacija srečanja Alzheimer cafe v mesecu februarju,
- delovanje demenci prijazne točke,
- organizacija, priprava in izvedba tematskih prireditev, ki so bile zaradi epidemije okrnjene,
- delovanje Prijateljskih skupin in koordinacija prostovoljstva, ki je namenjeno premagovanju osamljenosti uporabnikov in invalidov in s tem izboljšanje kvalitete posameznikovega življenja,
- v sodelovanju z velenjskimi osnovnimi šolami organizacija in izvedba projekta Bralne značke,
- organizacija rednih kulturnih in zabavnih prireditev v domu z zunanjimi gosti za invalide, ki se je teh izven doma ne morejo udeležiti,
- storitev varovanja na daljavo v oskrbovanih stanovanjih ter redni telefonski kontakti in čajanje v prostorih oskrbovanih stanovanj.

Hitro so se prilagodili novemu načinu življenja in stanovalcem omogočali stike s svojimi dragimi preko video klicev. V vmesni fazi sproščanja ukrepov pa je bil večji delež njihovega časa namenjen varnemu zagotavljanju in organizaciji obiskov s spoštovanjem vseh priporočil.

Javni zavod **Mladinski center Velenje** deluje kot logistično in funkcionalno središče za mlade na področju razvoja, informiranja, izobraževanja in sociale, kulturnih dejavnosti, razvedrila in družbenega vključevanja mladih.

V sklopu Mladinskega centra Velenje deluje **Udarnik MC Velenje**. Gre za skupino prostovoljcev, ki družinam ali posameznikom v Velenju in okolici brezplačno ponuja kakršnokoli pomoč na domu, okoli hiše, v gozdu (razne selitve, čiščenje, adaptacije stanovanj, hišna opravila, košnja trave, čiščenje

MESTNA OBČINA VELENJE

gozdov, urejanje okolice, kidanje snega, pomoč pri naravnih nesrečah, razne inštrukcije, obdarovanja in animacije otrok,...). Pomoč ponuja tistim, ki si zaradi slabšega socialnega stanja ne morejo privoščiti dodatne pomoči, starejšim osebam in tistim, ki zaradi zdravstvenih omejitev dela ne zmorejo opraviti sami. Na pomoč priskočijo tudi raznim organizacijam, zavodom in društvom, ki delujejo v korist lokalne skupnosti. Svoje aktivnosti so razširili tudi na akcije, v katerih obiskujejo in animirajo različne ranljive skupine ljudi (brezdomne osebe, begunci, starostniki, invalidi, varovanke Varne hiše, otroci v bolnišnicah, varovanci prevzgojnih zavodov). Prostovoljci nudijo tudi brezplačne prevoze starejšim in gibalno oviranim občankam in občanom MO Velenje v sklopu projekta Kamerate.

Festival Velenje in Galerija Velenje sta v letu 2020 v sklopu programa za izboljšanje življenja invalidov in oseb s posebnimi potrebami v MO Velenje omogočila:

- motorično oviranim osebam dostop do vseh dvoran in blagajne za nakup vstopnic s pomočjo dvigala in klančin;
- motorično oviranim osebam na invalidskih vozičkih ali na vozilih za invalide brezplačen vstop na prireditve v organizaciji Festivala Velenje (tudi 31. mini Pikin festival);
- slušna zanka za naglušne osebe v veliki in mali dvorani Doma kulture Velenje na vseh prireditvah, ki so bile ozvočene;
- informacijsko tablo na objektu Doma kulture Velenje za slepe in slabovidne;
- defibrilator v avli/garderobi velike dvorane Doma kulture Velenje, redno izobraževanje zaposlenih;
- možnost brezplačnega najema stojnice na sejnih v organizaciji Festivala Velenje (Praznični, Pomladni sejem) za CVIU – Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje in VDC Saša; sejmi zaradi razmer niso bili izvedeni;
- sodelovanje z Univerzo za III. življenjsko obdobje Velenje, Ljudsko univerzo Velenje, Centrom za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje, Varstveno delovnim centrom Saša, Domom za varstvo odraslih Velenje ter drugimi društvi pri različnih kulturnih dogodkih;
- izvajanje prilagojenega vodenja za osebe s posebnimi potrebami v Galeriji Velenje;
- možnost izvedbe prilagojenih delavnic v Galeriji Velenje za otroke iz CVIU v sklopu ponudbe kulturne vzgoje;
- pomoč osebja invalidnim osebam pri obisku Galerije Velenje.

V Galeriji Velenje izvajajo program z naslovom Začutimo umetnost. Program je namenjen obiskovalcem s posebnimi potrebami in obsega voden ogled aktualne razstave in ustvarjalno delavnico.

V **Muzeju Velenje** so v sklopu Programa za izboljšanje življenja invalidov v MO Velenje izvedli naslednje aktivnosti:

- Pri postavitvi nove stalne razstave Mastodont so upoštevali priporočene višine postavljenih panojev in vitrin, kontraste, primerne pisave in osvetljavo ter druga priporočila za omogočanje dostopnosti kulturne dediščine ljudem z omejitvami. Razstava je dopolnjena tudi s predmeti, ki so namenjeni tipanju.
- Imajo 8 sodelavcev invalidov: 2 redno zaposlena, 4 vključeni v programe javnega dela, 2 vključena v program socialne vključenosti v sodelovanju z inštitutom Integra; 2 prostovoljca.
- Prost vstop za invalide in njihove spremljevalce (Muzej Velenje se je leta 2017 pridružil projektu Evropska kartica ugodnosti za invalide; vsem skupinam invalidov (razen skupinam delovnih invalidov) in njihovim spremljevalcem ob predložitvi Evropske kartice ugodnosti za invalide omogočajo brezplačen ogled muzejskih in galerijskih razstav; po dogovoru in v skladu z razpoložljivimi možnostmi nudijo tudi asistenco pri ogledu).
- Po predhodni najavi vodenje v znakovnem jeziku.
- Prilagojena vodenja za osebe z motnjami v duševnem razvoju.
- Pri postavljanju novih razstav upoštevajo priporočene višine postavljenih panojev in vitrin, kontraste, primerne pisave in osvetljavo ter druga priporočila za omogočanje dostopnosti kulturne dediščine ljudem z omejitvami.

MESTNA OBČINA VELENJE

- Imajo vodnik po muzeju v Braillovi pisavi.
- Slepim in slabovidnim so na voljo muzejski predmeti oziroma replike muzejskih predmetov, namenjeni tipanju (afriška maska in stolček, mastodontova kost in zob, sončna ura, ščit, samokolnica, kip Josipa Broza Tita, tipni tloris, ki prikazuje razvoj Velenja, tipni tloris arhitekturnega razvoja Velenjskega gradu).
- Pri vseh vstopih v grajsko stavbo in v vse stalne postavitve Muzeja Velenje na Velenjskem gradu so nameščeni napisi v slabovidnim prilagojeni pisavi in v brajllici.
- Predstavitve muzejskih razstav s kratkimi filmi, opremljenimi z zvokom in s podnapisi.
- Premične klančine za premagovanje arhitekturnih ovir.
- Prenovljena spletna stran prilagojena za slepe in slabovidne.
- Redna udeležba zaposlenih na izobraževanjih in usposabljanjih za delo z obiskovalci z omejitvami.
- Muzej usnjarstva na Slovenskem v Šoštanju v celoti dostopen za invalide na invalidskih vozičkih.
- Hiša mineralov v celoti dostopna za invalide na invalidskih vozičkih.
- Spominski center 1991 je za invalide na invalidskih vozičkih dostopen po predhodnem dogovoru.

V **Skupini Premogovnik Velenje** so v letu 2020 aktivnosti na področju ravnanja z invalidnostjo na delovnem mestu prilagoditi novim, spremenjenim pogojem poslovanja Skupine Premogovnik Velenje. Aktivnosti so bile povezane z zakonodajnimi spremembami na področju interventnih ukrepov za zajezitev epidemije in omilitve njenih posledic.

Invalidom, ki jim je delovni proces to dopuščal, so delo organizirali doma, v kolikor te možnosti ni bilo, so zagotovili varno in zdravo delo, skladno s priporočili NIJZ.

Medobčinsko društvo invalidov Šaleške doline Velenje deluje na območju treh občin; Mestne občine Velenje, občine Šoštanj in občine Šmartno ob Paki. Sestavljajo ga torej trije odbori in Aktiv delovnih invalidov Premogovnika Velenje. V letu 2020 so ustanovili še Aktiv invalidov pri društvu, ki bo skrbel predvsem za invalide, ki niso vključeni nikjer in mlajše invalide.

Njihovo poslanstvo je delovati za invalide, jim nuditi pomoč in po potrebi strokovno pomoč pri težavah in problemih. So eno izmed 69 društev, ki sestavljajo Zvezo delovnih invalidov Slovenije. Njihovo društvo šteje preko 1700 članic in članov.

V letu 2020 so izpeljali kar nekaj aktivnosti, sicer pa redno skozi leto izvajajo osem psihosocialnih programov, ki jih financira tudi FIHO (Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji).

Zaradi omejitev in prepovedi druženja v letu 2020 niso izpeljali delnih zborov članov in zbora članov društva. Izpeljali pa so naslednje dejavnosti:

- državno prvenstvo v ribolovu za invalide,
- območno strelsko tekmovanje v streljanju z zračnim orožjem,
- udeležili so se smučanja in streljanja za člane v organizaciji Zveze za parastrelstvo in šport invalidov Slovenije,
- društveno tekmovanje v pikadu,
- organizirali so s pomočjo PGD Velenje predavanje na temo požarne varnosti in temeljnih postopkov oživiljanja,
- vse leto so delili hrano v projektu Donirana hrana in hrano donirano iz projekta Banka hrane Slovenije, Sibahe,
- ob koncu leta so s paketi obdarili socialno ogrožene invalide in bolne ter starejše invalide,
- udeležili so se tudi izobraževanj v organizaciji ZDIS za zaposlene in brezposelne invalide ter Aktivne in delavnice ročnih del v Radencih v organizaciji ZDIS.

Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje (MZPM Velenje) je prostovoljska organizacija društev prijateljev mladine, ki delujejo v dobro otrok, mladostnikov in družin. MZPM Velenje je nevladna, nepolitična, samostojna, humanitarna, prostovoljska in nepridobitna zveza 14 društev, ki deluje v javno dobro. Združuje društva iz MO Velenje ter občin Šoštanj in Šmartno ob Paki. V nekaterih nacionalnih projektih krovne organizacije Zveze prijateljev mladine Slovenije (ZPMS) opravlja tudi funkcijo regijskega koordinatorja projektov. Temeljno vodilo pri prizadevanjih za uresničitev programa MZPM Velenje je bilo tudi v letu 2020 ustvarjanje boljših pogojev za kvalitetno življenje otrok, mladostnikov in družin, pa tudi etičnost in skrb za spoštovanje Konvencije o otrokovih pravicah v najširšem pomenu.

MZPM Velenje se nenehno odziva na aktualna družbena vprašanja, s svojim delovanjem pa veliko prispeva k oblikovanju pozitivnih vrednot življenja otrok, mladostnikov in družin v Šaleški dolini in širše. Na zvezi ne delajo razlik, pomagajo tudi družinam s statusom tujcev in številnim družinam, v katerih so invalidi starši, ali pa imajo hujše zdravstvene težave s priznano invalidnostjo otroci in mladostniki. V svoje humanitarne programe vključujejo družine z otroki in mladostniki vse do konca njihovega rednega izobraževanja, torej tudi družine s študenti.

V letu 2020 so močno okrepili delo na humanitarnem področju. Osveščajo in informirajo javnost o invalidski problematiki, zdravstvenem varstvu otrok in družin.

Vsako poletje, že več kot 50 let, izvajajo rehabilitacijske programe v obliki 10-dnevnih zdravstvenih letovanj na morju za otroke in mladostnike od 5. do 18. leta starosti, ki imajo zdravstvene težave. Žal zaradi pandemije v letu 2020 prvič niso mogli izpeljati zdravstvenih letovanj na morju, čeprav so zanje pridobili sofinanciranje ZZZS za 154 otrok iz Šaleške doline. So pa zato v pet dnevni športni tabor v Mozirju, ki so ga izvedli v Gozdni šoli v Mozirju v sodelovanju s Športno zvezo Velenje in Športno unijo Slovenije. Vanj so povsem brezplačno vključili tudi 3 osnovnošolske otroke s statusom invalida.

MZPM Velenje izvaja tudi strokovno-podporne storitve in programe, kamor lahko prištejemo svetovanje v nacionalni mreži TOM telefona za mladostnike. Velenjska skupina 16 svetovalcev in svetovalk na telefonu svetuje vsak ponedeljek od 16. do 20 ure, za vso državo. Na področju vzgoje in izobraževanja v projekte vključujejo tudi učence CVIU Velenje, ki sodelujejo v nacionalnih projektih Evropa v šoli, kjer redno dobivajo najvišja priznanja na državnem nivoju natečaja za likovna dela. V letu 2020 so prejeli 3 najvišja nacionalna priznanja. Učence CVIU vključujejo tudi v ekološke projekte Odpadek naj ne bo samo odpadke in Varujmo in ohranimo Šaleško dolino, kjer so sodelovali tudi v letu 2020, številni pa z branjem osvajajo tudi Kajuhovo bralno značko. Sodelujejo tudi v programu Otroški parlament, kjer imajo glavno besedo mladostniki, razpravljajo pa o zelo aktualnih temah. V letu 2020 so razpravljali o svoji poklicni prihodnosti.

Na področju humanitarne pomoči družinam, v katerih ima status invalida starš ali otrok, so v letu 2020 na različne načine pomagali številnim družinam iz MO Velenje. S humanitarno pomočjo v obliki bogatih prehrabnih in higienskih paketov, šolskih potrebščin, brezplačnih počitniških programov ter plačilom položnic, so v letu 2020 pomagali 13 družinam, v katerih ima status invalida eden od staršev. V svoje preventivne, izobraževalne in humanitarne programe so vključili 20 otrok in mladostnikov, ki imajo status invalidov ali posebne odločbe zaradi dolgotrajnih kroničnih bolezni. Še posebej izstopata uspešni humanitarni akciji za nakup novega slušnega aparata (zunanji del polžkovskega vsadka) za gluhega osnovnošolca iz Velenja, za katerega so na MZPM Velenje zbrali in plačali 9.526 EUR. K temu znesku je MO Velenje preko Odbora za pomoč občanom prispevala kar 5.000 EUR. Triletnemu hudo bolnemu fantku iz MO Velenje, ki ne hodi sam, pa so s pomočjo donacij kupili električno posteljo in dodatne dele za posebej prilagojen invalidski voziček, za kar so zbrali in plačali 8.836 EUR.

Na MZPM Velenje so se tudi v letu 2020 trudili, da so družinam z otroki zagotavljali enake možnosti in krepitve socialne vključenosti invalidnih oseb v življenje lokalne skupnosti. S pomočjo uspešnega zbiranja donacijskih sredstev so lahko družinam, v katerih imajo status invalida starši ali otroci, pomagali še več kot prejšnja leta.

Pri **Rdečem križu Slovenije, Območnem združenju Velenje** mnogo dejavnosti, kot so različna zdravstveno vzgojna predavanja, meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola, družabna srečanja in druge, v letu 2020 niso mogli izvajati. Izvajali so pomoč pri nakupu in dostavi življenjskih potrebščin iz trgovine, lekarne ali od drugod. Izvajali so psihosocialno pomoč preko telefonov.

MESTNA OBČINA VELENJE

Kljub temu, da so bila njihova vrata za stranke zaprta, so bili vseskozi dosegljivi preko telefona in elektronske pošte.

Dela so izvajali po programih:

1. JAVNA POOBLASTILA

Krvodajalstvo in darovanje organov

- Izvedli so 17 krvodajalskih akcij - 2542 odvzemov krvi (za Zavod RS za Transfuzijsko medicino Ljubljana in za transfuzijske oddelke Bolnišnic Maribor, Celje in Slovenj Gradec).
- Evidentirali so 4 prijave za darovalca organov.
- Krvodajalstvo je potekalo na prilagojen način z osebnim vabilom krvodajalcem preko SMS sporočil, kjer so krvodajalce povabili na akcijo, s tem da so se pred udeležbo na sam odvzem predhodno prijavili. Pred vstopom so jim izmerili temperaturo, izpolnili zdravstveni vprašalnik in na koncu ponudili malico v obliki »lunch paketa«.

Prva pomoč in aktivnosti ob naravnih in drugih nesrečah

- Zaradi upoštevanja ukrepov so morali 12. marca 2020 prenehati z opravljanjem tečajev prve pomoči, ob delni sprostitev v mesecu maju so ponovno pričeli z izvajanjem tečajev v prilagojeni obliki. Izvajali so jih vsak teden v manjših skupinah z upoštevanjem vseh navodil in priporočil NIJZ.
- Izvedli so 30 tečajev in izpitov za voznike, ki jih je uspešno opravilo 400 kandidatov in 7 tečajev za zaposlene, ki se jih je udeležilo 108 kandidatov.
- V začetku leta so zaključili tečaj za bolničarje, ki ga je uspešno opravilo 37 kandidatov.
- Na OŠ KDK v Šoštanju so izvedli 5-urno delavnico Prve pomoči za učence 8. razredov. Na OŠ Livada so izvedli v okviru Dneva dejavnosti 3-urno delavnico Prve pomoči za učence 8. Razredov.

Naravne in druge nesreče

Sodelovali so v akciji zbiranja pomoči za pogorelo družino.

2. SPLOŠNO HUMANITARNI PROGRAMI

Socialna dejavnost

- Socialna dejavnost je dejavnost, v katero vključujejo vse uporabnike in prejemnike njihove materialne in psihosocialne pomoči, torej brezposelne, upokojece, invalide, tujce,.. Aktivno se vključujejo tudi v vse ostale programe oziroma aktivnosti na njihovem območju, katerih namen je pomagati ljudem, ki so pomoči potrebni (Odbor za pomoč občanom in občanom, Projekt Viški hrane, LAS, Društvo prijateljev mladine, Združenje multiple skleroze SAŠA podružnica Velenje, Društvo gluhih in naglušnih Velenje, Društvo hiša...).
 - Kljub epidemiji so izpeljali 5 rednih delitev prehranskih artiklov in sicer vse na prilagojen način z doslednim upoštevanjem navodil NIJZ.
 - Razdelili so 2151 paketov TUŠ s pralnim praškom in higienskimi dodatki ter 35.096,20 kg hrane iz Ukrepa dobave hrane iz Sklada.
 - Nudili so finančno pomoč posameznikom za plačilo ortopedskih pripomočkov, pokritje stroškov zdravljenja, kurjavo...
 - Ob začetku šolskega leta so 150 otrokom predali pakete šolskih potrebščin.
 - Brezplačno tedensko letovanje na Debelem rtiču so omogočili 26 otrokom.
- Socialna pomoč v zgoraj naštetih oblikah je bile nudena 1364 osebam. Vrednost predane pomoči v letu 2020 je 98.518,56 EUR.

Skrb za boljšo kakovost življenja starejših, bolnih in invalidov

Izvedli so:

- 1 srečanje starejših, ki se ga je udeležilo 205 starejših oseb in
- 585 obiskov ob novem letu.

Za izvedbo tega programa so namenili 8.483,11 EUR.

MESTNA OBČINA VELENJE

Delo krajevnih organizacij

Krajevne organizacije so se aktivno vključile v aktivnosti, ki so jih izvajali zaradi koronavirusa. Tako so njihovi prostovoljci dostavljali redne prehranske pakete RKS, dostavljali hrano, higieno in zdravila iz trgovin, izvajali psihosocialno pomoč v obliki telefonskih klicev, dostavljali tople obroke, šivali maske, razdeljevali maske...

DOSTOPNOST GRAJENEGA OKOLJA, INFORMACIJ IN PREVOZOV

Urad za komunalne dejavnosti MO Velenje opravlja naloge s področja izvajanja gospodarskih javnih služb ter razvoja mesta in občine kot celote, kamor spada tudi skrb za urejenost cest in drugih prometnih površin.

Urad skrbi za odpravljanje ovir, ki onemogočajo ali otežujejo neodvisno življenje invalidov. V preteklem letu so izvedli veliko ukrepov.

1. Odpravljanje ovir, ki onemogočajo ali otežujejo neodvisno življenje invalidov:

Ponižali so 15 robnikov na območju Kardeljevega trga in Stantetove ulice ter na Kidričevi cesti.

MESTNA OBČINA VELENJE

2. Ureditev dostopov za invalide na javnih cestah in ulicah v mestu:
V sklopu izgradnje II. faze poslovne cone Stara vas so zgradili pločnike, kolesarske steze, parkirišča za invalide, namestili so taktilne oznake.

MESTNA OBČINA VELENJE

3. Ustrezna horizontalna in vertikalna označitev obstoječih parkirnih mest:
MO Velenje označuje invalidska parkirna mesta skladno s pobudami občanov, ki so do parkirnih mest upravičeni. Takšna praksa se je v preteklosti izkazala za dobro, zato bomo z njo nadaljevali tudi v prihodnje. V letu 2020 na javnih površinah nismo označevali parkirnih mest, ker se po njih ni izkazala potreba.
4. Zagotavljanje neoviranega gibanja invalidnim osebam:
 - Lokalca «rumene barve», vozi po petih progah in ustavlja na 43 postajališčih. Informacije o voznem redu so na vsakem avtobusnem postajališču, na spletni strani MO Velenje, pod rubriko Lokalca, in na spletni strani avtobusnega prevoznika Nomago. Dva Lokalca sta prirejena, z rampo, za vstopanje in izstopanje invalidov. Na urnikih voženj je označen čas vožnje Lokalca z invalidskim znakom.
 - V javne sanitarije, ki jih uporabljajo izključno invalidi so nameščene t. i. euro ključavnice. Tako je v sanitarije, namenjene invalidom, omogočen vstop samo osebam, ki imajo ključ. Euro ključavnice so v sanitarijah GH Zdravstveni dom, Avtobusna postaja Nomago in Center Nova.

Urad za družbene dejavnosti MO Velenje zagotavlja financiranje prevoza v šolo in iz šole za učence iz MO Velenje, ki imajo odločbe o usmeritvi Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in obiskujejo pouk v CVIU – Centru za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje, Zavodu za gluhe in naglušne Maribor ter Centru za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik.

V letu 2018 so v MO Velenje pričeli z izvajanjem **projekta Kamerate**, ki omogoča starejšim in gibalno oviranim več mobilnosti. Brezplačni prevozi so namenjeni starejšim od 65 let ter gibalno oviranim občankam in občanom MO Velenje, ki nimajo drugih možnosti prevoza. Osnovna načela projekta so medgeneracijska solidarnost, spodbujanje aktivnega življenja, povezovanje, sodelovanje, spoštovanje narave in podpiranje prostovoljstva. Prevozi se izvajajo na relaciji Šaleške doline (zdravstveni dom, pokopališče, lekarna, banka, trgovina, Bolnišnica Topolšica...), ob delavnikih, med 7.30 in 15.30. Vse prevoze je potrebno rezervirati vsaj tri dni prej na telefonski številki 080 15 70. Ta način omogoča, da zagotovijo prevoz kar se da največjemu številu uporabnikov. Klicni center je vzpostavljen na Uradu za družbene dejavnosti. MO Velenje je za ta namen kupila električni avtomobil, s katerim upravlja Mladinski center Velenje, prevoze pa izvajajo prostovoljci Udarnika MC.

V letu 2020 so opravili vozniki zelo malo voženj v primerjavi s prejšnjim letom, kajti epidemiološka priporočila NIJZ so omejila izvajanje projekta v večini mesecev.

MESTNA OBČINA VELENJE

Na **Uradu za urejanje prostora MO Velenje** skrbijo, da je pri izdelavi sprememb in dopolnitev obstoječih prostorskih aktov MO Velenje ter pri izdelavi novih prostorskih aktov vedno posebna skrb namenjena invalidom. Predvsem pri prostorskih rešitvah, odstranitvi ovir za invalide, zaradi boljše mobilnosti invalidov ter pri izboljšanju bivalnih pogojev za vse občane MO Velenje in s tem tudi za občane s posebnimi potrebami. Že leta se trudijo, da vsa zakonsko predpisana določila, glede odstranjevanja ovir za invalide, vključujejo tudi v občinske odloke o prostorskih aktih.

Svet MO Velenje je na 19. redni seji dne 28. 2. 2017 sprejel Celostno prometno strategijo MO Velenje, Trajnostna mobilnost za zeleno Velenje, Ukrepajmo danes za prijaznejši jutri (Uradni vestnik 5/2017). MO Velenje bo v prihodnosti kot regijsko vozlišče spodbujala in uvajala različne oblike trajnostne mobilnosti. Stremi k dostopnosti vsem prebivalcem, dnevnim migrantom iz naselij in zaselkov celotne Šaleške doline ter drugim obiskovalcem, ponašala pa se bo s privlačno urejenimi javnimi površinami in učinkovitimi povezavami znotraj občine in regije.

Za uresničevanje vizije so si na podlagi obširnega vključevanja javnosti zastavili naslednje strateške cilje, ki so jim v letu 2020 sledili:

1. povečati prometno varnost in zdravje ljudi,
2. povečati dostopnost in s tem kakovost življenja za vse skupine prebivalcev v občini (otroke, invalide, socialno ogrožene, ...),
3. zagotoviti kakovostno dostopnost vseh naselij v občini,
4. podpirati razvoj lokalnega in regionalnega gospodarstva ter privabljanje investorjev,
5. podpirati turistični razvoj občine in
6. prispevati h kakovostnemu okolju.

Urad za razvoj in investicije MO Velenje je v letu 2020 podal soglasje za vgradnjo dvigal v naslednjih večstanovanjskih objektih v deležu lastništva najemnih stanovanj:

- Goriška cesta 41, 55 57, 59,
- Šalek 83, 97,
- Jenkova cesta 15, 17,
- Kardeljev trg 10.

MO Velenje poravnava svoj del stroškov vgradnje dvigal v celoti. Trenutno poteka preko pooblaščenih upravnikov postopek pridobivanja upravnih dovoljenj pri Upravni enoti Velenje. Za invalide, stanujoče v višjih nadstropjih to pomeni veliko lažji dostop do svojih stanovanj tako za njih kot tudi za intervencije v primeru nujne zdravstvene in druge vrste pomoči.

Za pomoč pri bivanju slepega najemnika je MO Velenje adaptirala stanovanje tako, da je tlak v celotnem stanovanju pohodni brez ovir. Trem gibalno oviranim najemnikom so namestili talne tuše v kopalnice za dostop z invalidskim vozičkom.

Pri dodeljevanju stanovanj je Urad za razvoj in investicije MO Velenje upošteval invalidnost prosilcev za stanovanja in je v višja nadstropja vselil samo mlade, brez gibalnih težav, v pritličja in nižja nadstropja z dostopom z dvigalom pa invalide osebe in starejše. Izvedli so tudi eno zamenjavo stanovanja, gibalno ovirano najemnico so preselili v blok z dvigalom.

V letu 2020 se je v okviru projekta HICAPS, ki je bil sofinanciran s strani evropskega programa Srednja Evropa in se je osredotočal na naravno kulturno dediščino v bližini grajskih poslopij, dvorcev in vil, na Velenjskem gradu zaključila investicija v spodnjem ravninskem delu parka. Prenova parka je zajemala manjša gradbena dela za obnovo in ponovno vzpostavitev v preteklosti obstoječega okolja. Izvedli so sanacijo in pozidavo opornega zidu z novo ograjo, uredili pohodno pot, namestili novo urbano opremo in izvedli zasaditev. Postavili so dva tipna zemljevida, ki ju bodo lahko uporabljali tudi slepi in slabovidni. Celotna ureditev zasleduje cilj »dostopnost za vse«.

MESTNA OBČINA VELENJE

SOU SAŠA regije, Služba medobčinske inšpekcije, redarstva in varstva okolja – medobčinsko redarstvo je redno izvajalo kontrole nad upravičenostjo parkiranja vozil na parkirnih mestih za invalide ter kontrolo veljavnih parkirnih kart za invalide. V preteklem letu so občinski redarji skrbeli za urejanje prometa pri Zdravstvenem domu Velenje v času jemanja brisov COVID-19, poleg tega so spremljali in ukrepali v primeru parkiranja na prehodih za pešce, na pločnikih in drugih javnih površinah. V kolikor so se na njih obrnili občani s predlogi, so slednje sproti reševali oziroma so o tem obvestili pristojne službe.

V Zdravstvenem domu Velenje (ZD Velenje) se v dogovoru z invalidskimi organizacijami izvajajo zdravstveno vzgojne vsebine usmerjene v preprečevanje kroničnih nenalezljivih bolezni.

V letu 2020 se je zaradi razglašene epidemije delo v ZD Velenje usmerilo v preprečevanje širjenja okužbe. Uredili so posebni vhod v ZD Velenje, ki je prilagojen tudi invalidom in starejšim osebam. Natisnili so letake z navodili o preprečevanju okužbe, objavili gradiva na spletni strani in sodelovali z lokalnimi mediji.

Zaradi epidemije, omejitve in širjenja koronavirusa so v letu 2020 izvajali podporne delavnice Centra za krepitev zdravja in individualne razgovore preko spleta. Poudarek je bil predvsem na izvajanju individualnih razgovorov s psihologi zaradi tesnobnih stanj nastalih v času epidemije, ki so potekali po telefonu ali preko spleta. Ko preventiva ni zadostovala, so lahko uporabniki poiskali pomoč v Centru za duševno zdravje (v Psihološki in Psihiatrični ambulanti).

Kljub epidemiološki situaciji je invalidom in starejšim osebam omogočen dostop do zdravstvenih storitev tudi preko telefona, info točke in spletne aplikacije dostopne na spletni strani ZD Velenje (recepti, napotnice, pregled pri zdravniku...). Zaradi hitrega staranja prebivalstva in zaradi vse krajših ležalnih dob v bolnišnicah, je bilo potrebnih več hišnih obiskov, obiskov patronažnih medicinskih sester, ki so v letu 2020 delo izvajale v bistveno težjih pogojih kot pretekla leta.

V **Lekarni Velenje** poleg kakovosti izvajanja lekarniške dejavnosti posvečajo veliko skrb tudi dostopnosti do njihovih storitev, kar je še posebej pomembno za gibalno ovirane osebe. V vseh enotah imajo pri vstopu urejene klančine tako, da je vstop v lekarne mogoč tudi z invalidskim vozičkom. Ob vseh lekarnah so označena parkirna mesta za invalide. Na željo pacientov pa jim zdravila in medicinske pripomočke sami prinesejo na vhod lekarne. V letu 2020 so sanirali stopnišče iz Zdravstvenega doma Velenje do Lekarne Center Velenje. Stopnišče je osvetljeno, za lažjo uporabo stopnišča je nameščena ograja.

V vseh lekarnah so prostori za svetovanje, kjer se lahko pacienti pogovorijo s farmacevtom ločeno od rednega dela. Svetovanje je omogočeno tudi preko telefonov in elektronske pošte. Na vprašanja po telefonu ali preko elektronske pošte redno odgovarjajo. Prav svetovanja preko telefona se poslužuje veliko pacientov tako med rednim odpiralnim časom kot v času dežurne službe. Da bi lahko zagotovili enake možnosti dostopa do njihovih storitev, se je nekaj njihovih strokovnih delavcev usposobilo za komunikacijo v slovenskem znakovnem jeziku.

Na vse predloge njihovih uporabnikov so pozorni, jih preučijo in upoštevajo.

Komunalno podjetje Velenje, d.o.o. je tudi v času najbolj kriznih razmer nemoteno zagotavljalo oskrbo s komunalnimi dobrinami in izvajalo storitve za občane vseh treh občin Šaleške doline. Leto 2020 je bilo na področju investicij morda nekoliko okrnjeno, saj so zaradi objektivnih razlogov izvajali predvsem redna vzdrževalna dela in posege na komunalni infrastrukturi zaradi odprave okvar. Naložbe v komunalno infrastrukturo so bile izvedene v okviru planiranih sredstev v Poslovnem planu KPV za leto 2020.

Med aktivnostmi, ki so jih v letu 2020 izvedli za osebe s posebnimi potrebami, spada preselitev pisarne za modre cone iz kletnih prostorov MO Velenje v pritlične prostore v upravni stavbi Komunalnega podjetja Velenje na Koroški cesti 37 b, kjer je urejen tudi dostop/klančina (pa tudi parkirišče neposredno pred vhodom v stavbo) za gibalno ovirane osebe. Da tako njim kot tudi ostalim občanom omogočijo čim enostavnejši način nakupa/zamenjave parkirnih kart, dovolilnic in parkirnih abonmajev za parkiranje na modrih conah na območju MO Velenje, so z lastnim znanjem ustvarili in na spletni strani KPV objavili aplikacijo E-naročanje modrih con, s pomočjo katere lahko uporabniki modrih con za

MESTNA OBČINA VELENJE

leto 2021 prvič pridobijo letne parkirne abonmaje, dovolilnice in parkirne karte elektronsko, sami, hitro in enostavno, s klikom na gumb, kar od doma.

Na pokopališču Podkraj so na stopnice ob poti na odseku E na novo namestili ograjo, ki bo v pomoč predvsem starejšim, pomembna pa je tudi z varnostnega vidika. Na pobudo najemnikov grobov v vrsti B/38 so v vrsti dodatno postavili zaščitno ograjo. Realizacija prav te pobude je bila izredno dobro sprejeta, tako da bomo pristopili k postavitvi podobnih zaščitnih ograj povsod na takih odsekih, kjer ocenjujejo, da je potrebna dodatna varnost.

Pri **Nomago d.o.o.** so v preteklem letu nadaljevali z izvajanjem ukrepa dostopnosti invalidnim osebam do javnega avtobusnega prometa. Avtobusna postaja v Velenju je glede zagotavljanja pravic potnikov ustrezno opremljena. Zagotovljeni so nediskriminatorni pogoji dostopa pri prevozu invalidnih oseb in oseb z zmanjšano mobilnostjo ter posredovanje informacij. Na postajališču vzdržujejo poti za invalide, v brezplačnem mestnem prometu pa z dvema avtobusoma, na katerima je omogočen dostop z invalidsko rampo, zagotavljajo prevoz invalidnim osebam. Od januarja 2018 imajo na Avtobusni postaji Velenje invalidi ločene javne sanitarije, ki so opremljene z evro ključavnico in se odpirajo z evro ključem.

V **Skupini Premogovnik Velenje** svetovalne dejavnosti z neposrednim osebnim stikom, s srečanjem strokovnega delavca in invalida v »živo«, niso izvajali. Invalidom so nudili svetovalno pomoč na daljavo, v smislu prvega razgovora, usmerjanja k ustreznim strokovnjakom ali v institucije v času zdravljenja oz. rehabilitacije. V postopkih uveljavljanja pravic iz invalidskega zavarovanja so za vse delavce pripravili ustrezno dokumentacijo ter opravili razgovore z njimi in njihovimi predpostavljanimi.

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Učenke in učenci **Centra za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje (CVIU Velenje)**, ki se običajno redno udeležujejo športnih tekmovanj, so se v letu 2020 lahko udeležili le treh tekmovanj na državni ravni. Sodelovali so tudi pri projektu Naučimo Velenje smučati in se udeležili pohodnega tabora na Bledu.

Izjemno so bili veseli novice, da je njihova učenka Anja Golčer, članica Plavalnega kluba Velenje, postala Športnica invalidka za leto 2019. Med nagrajence, v ožji izbor, sta prišla tudi njihova učenka Sabina Cimperc ter učenec Amadej Kremžar.

V letu 2020 je šola je prejela Zlato priznanje na natečaju »Naj športna šola na daljavo«, ki ga je organiziral Zavod za šport RS Planica.

Njihove učenke in učenci se redno udeležujejo dni dejavnosti, ki pa so v preteklem letu potekali na daljavo. Tako so ob pomoči domačih izdelovali novoletne okraske, praznične dobrote, metulje upanja, naredili nekaj eksperimentov, imeli čistilno akcijo, na daljavo so spoznavali živali v živalskih vrtovih ter raziskovali travnike v bližini svojega doma. Na posebnem programu so izvedli dva projektna tedna – Kulinarika po svetu ter Učenje je igra. Učenci so obiskali Galerijo Velenje, Vzorčno mesto in Slovensko ljudsko gledališče Celje.

Učenke in učenci so se spomladi predstavili na medobčinskem otroškem parlamentu na temo Poklici, jeseni pa na Zoom srečanju mladih parlamentarcev na temo Življenje s Covid-19, kot ga vidijo in doživljajo otroci. Sodelovali so na natečaju Evropa v šoli in na natečaju Cinkarna Celje.

V letu 2020 je CVIU Velenje prejel posebno priznanje – kot ena izmed redkih šol, ki se udeležuje računalniškega tekmovanja kontinuirano že več kot 15 let. Priznanje za dolgoletno mentorstvo na tem tekmovanju je prejel tudi učitelj računalništva, Samo Frankovič.

Andragoško društvo Univerza za III. življenjsko obdobje Velenje (UNI 3 Velenje), kot neprofitna nevladna organizacija, že 35 let organizira izobraževanje starejših z namenom spodbujati, razvijati, raziskovati in predvsem omogočiti izobraževanje starejših za njihov osebni razvoj, za izboljšanje njihovih socialnih vlog in prostovoljno sodelovanje v družbenem razvoju. Izobraževanje je v študijskem

letu 2019/2020 potekalo na 20 lokacijah v 47 kroških - študijskih skupinah, v katerih 36 strokovnih mentorjev izobraževalo 546 študentov v tretjem in četrtem življenjskem obdobju. Glede na vsebino so kroške razdelili na 9 področij (delež študentov): tuji jeziki (15 %); računalništvo (3 %); likovno ustvarjanje (4%); geografija in zgodovina (12 %); glasbeno ustvarjanje (13 %); hortikultura (3%); ročna dela (10 %); splošne dejavnosti (3 %) in skrb za lastno zdravje (37 %). Izobraževanje je potekalo po vnaprej določenem urniku. Realizirano je bilo 1595 izobraževalnih ur. Skupino vodi mentor po predhodno s študenti dogovorjenem in sprejetem programu dela. Organizacijska in komunikacijska pomoč mentorjem v študijski skupini so animatorji, ki so prostovoljci in obenem motivatorji socialnega povezovanja in solidarnosti med študenti. Svoje pridobljeno znanje in izkušnje so lahko študentje predstavili na 10 javnih kulturnih prireditvah.

Veliko so delali na prepoznavnosti in promociji UNI 3 Velenje. Vsak drugi torek v mesecu je Radio Velenje v oddaji Naši kraji in ljudje predstavil delo in posamezne člane UNI 3 Velenje; VTV je predvajal prispevek o njihovih aktivnostih. Na spletni strani in FaceBook strani UNI 3 so sproti objavljali prispevke članov o delu v kroških, poročali o številnih aktivnostih, o izvedenih sredinih večerih, o E klepetih preko aplikacije ZOOM itd. Marca 2020 so uspešno izvedli Zbor članov na daljavo. Prispevke o delovanju UNI 3 Velenje so objavljali v Našem Času in Biltenu Novus-a. Preko sodelovanja v projektih se povezujejo in sodelujejo s številnimi društvi v lokalni skupnosti in širše. Člani so Slovenske mreže Univerz za III. življenjsko obdobje, s pomočjo katere zagotavljajo kakovost delovanja. Hvaležni so MO Velenje, ker jih podpira s sofinanciranjem programa in brezplačnim koriščenjem prostorov v OŠ, CSŠ, LU, GŠ FKK, Rdeči dvorani in v nekaterih KS.

Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje občanom ponuja aktualne in kakovostne izobraževalne programe in druge podporne aktivnosti, med slednjimi tudi programe, ki prispevajo k izboljšanju življenja invalidov v MO Velenje.

V središču za samostojno učenje je ob vsej potrebi multimedijski tehnologiji na voljo učni prostor za brezplačno samostojno učenje, kjer si lahko način in ritem učenja udeleženci popolnoma prilagodijo svojim zmožnostim in potrebam. Na voljo imajo tudi pomoč mentorja.

V sklopu projekta Pridobivanje temeljnih poklicnih kompetenc 2018-2022 so udeležencem (starejšim od 45 let, z dokončano največ peto stopnjo izobrazbe, tudi invalidom) omogočili vključitev v različne programe (računalniška pismenost za odrasle, računalniško in digitalno opismenjevanje za odrasle, kreativno komuniciranje, angleščina, nemščina in italijanščina) ter izvedli več ponovitev. Tako so jih spodbudili k vseživljenjskemu učenju, izboljšanju kompetenc, ki jih potrebujejo zaradi potreb na trgu dela, večje zaposljivosti in mobilnosti ter osebnega razvoja in delovanja v sodobni družbi. Dodatne kompetence je pridobilo 53 vključenih invalidov.

V sklopu aktivnosti Večgeneracijskega centra Planet generacij, ki se nahaja v pritličju Ljudske univerze Velenje in je dostopen tudi gibalno oviranim invalidom, so v letu 2020 nudili različne preventivne programe, ki zagotavljajo socialno vključenost ranljivih ciljnih skupin, in sicer:

- vsebine namenjene invalidom (delavnice za krepitev digitalnih kompetenc in opolnomočenje (uporaba pametnih telefonov) ter povezovalne delavnice za preprečevanje stigmatizacije, izolacije in aktivno povezovanje različnih generacij – igranje šaha, kartanje, druženje, pogovori ob kavi in možnosti drugega aktivnega udejstvovanja. V času izvajanja ukrepov preprečevanja in širjenja Covid-19, so udeležencem invalidom kontinuirano nudili telefonsko pomoč, podporo in družbo ...);
- v sodelovanju s CVIU Velenje so za otroke oz. mlade s posebnimi potrebami izvajali delavnice »Poglej me, tukaj sem« (ustvarjalne, plesno-gibalne in pogovorne delavnice, ZOOM delavnice). V Večgeneracijskem centru in v Vzorčnem mestu so učenci CVIU nastopali s čudovito predstavo – Kamišibaj.

V **Skupini Premogovnik Velenje** so zaposlenim omogočili pridobivanje novega znanja z uporabo digitalnih orodij. V letu 2020 je bilo v izobraževanje s področja varnosti in zdravja pri delu vključenih 114 invalidov. Trije invalidi so se usposabljali s praktičnim delom na konkretnem delovnem mestu pod vodstvom mentorja in skladno z internim programom usposabljanja.

MESTNA OBČINA VELENJE

V **Glasbeni šoli Velenje** so tudi v letu 2020 skrbeli, da bi invalidom v čim večji meri omogočali dostop do vseh kulturnih dogodkov, ki jih organizirajo. V sodelovanju z MO Velenje so pred vhodom uredili ležečo oviro ter klančino za lažji dostop invalidom. Posebno pozornost so namenili lastnikom električnih invalidskih vozičkov. Z dodatno ureditvijo dostopov v Veliko in Orgelsko dvorano Glasbene šole Velenje lahko lastniki le-teh zdaj nemoteno dostopajo do omenjenih dvoran.

V **Knjižnici Velenje** varovancem CVIU Velenje niso uspeli nuditi različnih oblik bibliopedagoškega dela (pravilne ure, vodstvo po knjižnici, sodelovanje pri Pikini bralni znački in projektu Rastem s knjigo...), ampak so jim gradivo, ki so ga želeli in potrebovali, pripravili ter izposodili. Vsako leto ažurirajo sezname leposlovnega gradiva za otroke z disleksijo in jih priporočajo za lažje branje.

V okviru projekta Razvoj in izvajanje dolgih programov socialne aktivacije ter opolnomočenje oseb za lažji vstop na trg dela, v knjižnici izvajajo različne aktivnosti za zainteresirane osebe iz omenjenega programa. Gre predvsem za predstavitev knjižnice ter njihovo pomoč pri pospravljanju in urejanju polic. V letu 2020 so obogatili zbirko zvočnih knjig. Zbirka obsega že okrog 40 naslovov, ki jih dobijo v dar od izdajatelja Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije. V glavnem so to dela slovenskih avtorjev (romani, kratka proza) za odrasle in tudi za mladino. Po zvočnicah uporabniki vedno bolj sprašujejo, ne samo osebe s posebnimi potrebami, ampak tudi starejša populacija, ki ima težave z vidom. V letu 2020 so zvočne knjige uporabnikom dostopne tudi preko mobilne aplikacije Audibook (353 naslovov). Prav tako ponujajo izposajo elektronskih knjig preko portala Biblos.si (2180 naslovov). Člani knjižnice za prenos e-knjig in za namestitvev aplikacije Audibook si morajo ustvariti geslo. Podrobnejša navodila dobijo v knjižnici in na njihovi spletni strani.

Slabovidnim uporabnikom nudijo izposajo lup za lažje branje, tako v knjižnici, kot tudi na dom.

Iz Zveze slepih in slabovidnih Slovenije so pred časom pridobili aktivacijski ključ za namestitev sintetizatorja govora na računalnik, ki še vedno brezhibno deluje. Le ta omogoča slepim in slabovidnim uporabnikom uporabo računalnika z dodatno prilagoditvijo. Računalnik je postavljen v kotiček z dodatno osvetlitvijo, ki je namenjen predvsem slabovidnim uporabnikom.

Vso novo leposlovno gradivo še vedno opremljajo s piktogramom lupa, ki označuje knjige z večjim tiskom. Piktogram omogoča starejšim in slabovidnim uporabnikom lažje iskanje gradiva, povpraševanje po tovrstnem gradivu je v izrednem porastu. Veseli so, da se vedno več založniških hiš odloča za izdajo knjig z večjim tiskom.

Omarica z lupami

Knjige opremljene s piktogrami

Umestitev notranje taktilne poti za slepe in slabovidne osebe, od vhoda knjižnice do oddelka izposoje, kjer knjižničar sprejme slepo ali slabovidno osebo in ji je v pomoč pri orientiranju v prostorih knjižnice se je izkazala za zelo dobrodošlo, saj slepemu in slabovidnemu uporabniku omogoča samostojni dostop do knjižničnih uslug.

Taktilna pot od vhoda do izposojnega pulta

Nadaljujejo z izvajanjem bralnega krožka Moč branja, ki je namenjen vsem odraslim, še posebej ranljivim skupinam, kot so slepi, slabovidni ali odrasli s specifičnimi težavami ipd. Srečujejo se enkrat mesečno. Krožek je zelo dobro obiskan.

Moč branja

Potopisno predavanje v predddverju

V predddverju knjižnice, kjer se izvajajo prireditve, imajo montirano slušno zanko, ki omogoča osebam z okvaro sluha spremljanje prireditve in lažjo komunikacijo. Uporabniki so z njo izredno zadovoljni. S storitvijo Dostava gradiva na dom vsem starejšim od 65 let nudijo dostop gradiva na dom z upoštevanjem vseh varnostnih ukrepov. Namenjena je vsem uporabnikom, ki zaradi invalidnosti, starosti ali težje bolezni s težavo pridejo do knjižnice.

Na **šolskem centru Velenje** so imeli tudi v letu 2020 nekaj aktivnosti, povezanih s sodelovanjem z invalidi ter z osebami s posebnimi potrebami. Poleg rednih prilagajanj in pomoči posameznih šol njihovim dijakom invalidom in dijakom s posebnimi potrebami so sodelovanje izkazali tudi prostovoljci Šolskega centra Velenje.

6. 2. 2020 so prostovoljci v prelepem ambientu Vile Bianca prepletali poti in tkali srčne vezi. Z glasbenim programom in likovnimi deli so sodelovali dijaki gimnazije in Šole za storitvene dejavnosti, ki so poskrbeli tudi za čudovito sladko kulinarčno presenečenje. Pridružili so se jim najstarejši plesalci, stanovalci Doma za varstvo odraslih, med katerimi so tudi invalidi, ki so dogodek s plesno točko še dodatno popestrili. Za slednje prostovoljci že 4 leta enkrat tedensko izvajajo plesne urice. S skupnimi močmi so dokazali, da so srčne vezi, ki so jih skozi leta tkali med različnimi generacijami, resnično močne in bodo vsakemu od njih za vedno ostale v prelepem spominu.

Že v lanskem šolskem letu so pripravili prostovoljci Ustvarjalno delavnico recikliranja oblačil. Do meseca marca 2020 so z dijaki enkrat tedensko obiskovali varovance VDC Saša in skupaj izdelovali modne dodatke z namenom, da pripravijo v sklopu Dneva za spremembe pred Centrom Nova skupno

nekoliko drugačno modno revijo. Zaradi epidemije in izolacijskih ukrepov so le to žal morali prestaviti na splet, zato so ustvarili dogodek »Spletno recikliranje oblačil in modnih dodatkov«.

Športna zveza Velenje vsako leto v okviru izbora najboljših športnikov in športnic MO Velenje pripravi izbor najboljšega športnika invalida ter športnico invalidko.

VDC SAŠA je javni socialno varstveni zavod. Osnovna dejavnost je izvajanje socialno varstvenih storitev: vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji. V letu 2020 so storitvi dodali še drugo storitev: institucionalno varstvo. Leto, ki je za njimi, je bilo prelomno v vseh pogledih. Tako v vzpostavitvi nove storitve, kot tudi v razglašeni izrednih razmerah, epidemiji, ki je storitvi postavila v popolnoma nov kontekst.

Trudili so se, da prepoznajo potrebe uporabnikov in jim ponudijo nove oblike skrbi zanje. Tako so uspeli z institucionalnim varstvom, z odprtjem prve bivalne enote v Mozirju. Tako so z vzpostavitvijo institucionalnega varstva že začeli prenoviti in prilagajanje programov vsakemu uporabniku, kjer se kažejo starostne spremembe. Usmerjeni so bili v celostno obravnavo uporabnikov v sodelovanju s starši oz. skrbniki in zunanjimi institucijami, ne glede na to, da jim čas, v katerem so se znašli, ni bil naklonjen.

Delo je bilo še v večji meri usmerjeno v nadgradnjo že obstoječih storitev in iskali so optimalne rešitve za uporabnike. Pri tem so sledili načelom enake dostopnosti za vse, normalizaciji, individualizaciji in možnosti izbire. Tudi dezinstitutionalizacijo so začeli udejanjati, saj so začeli postopke za vzpostavitev stanovanjske skupnosti v Žalcu.

Nadaljevali so s stabilizacijo vseh delovnih procesov v zavodu, njihovi optimizaciji ter vzpostavljanju dobrih, strokovnih programov, ki so jih v drugem delu leta že udejanjali v institucionalnem varstvu. V letu 2020 so procese postavili na višjo raven, predvsem z uvajanjem standarda kakovosti E-Qalin, za kar so opravili večino izobraževanj.

Pri iskanju idej, pripravi programa in individualnih načrtov so izhajali iz uporabnikov, iz njihovih potreb, želja.

V Vrtcu Velenje so imeli v letu 2020 zaposlenih 13 invalidnih oseb (7 strokovnih delavcev, 6 kuharjev), 9 za polovičen delovni čas. Število presega predpisano kvoto, vendar skladno z ZZRZI niso upravičeni do spodbud za preseganje kvote.

Za invalide, ki so zaposleni v kuhinji in pralnici, so v letu 2020 namenili dodatna sredstva za izboljšavo dela – dvigni stol in prilagojena miza za likanje. Za invalida na delovnem mestu vzgojitelja so omogočili delo v skladu z veljavno odločbo ZPIZ-a.

7 invalidov dela z otroki in delajo bodisi v podaljšanem varstvu ali polovičen delovni čas z upoštevanjem vseh omejitev, ki jih imajo kot invalidi.

V Vrtec Velenje so vključeni tudi otroci s posebnimi potrebami, ki so gibalno ali kako drugače ovirani. V ta namen so poskrbeli za nakup primerne opreme in didaktičnih sredstev, omogočajo pa jim tudi strokovno pomoč specialnega pedagoga, surdopedagoga, logopeda, socialnega pedagoga in svetovalnega delavca. Vključen je tudi en otrok s stalnim spremljevalcem.

V Vrtcu Velenje imajo tri razvojne oddelke, v katere so vključeni otroci s posebnimi potrebami. Oddelki so ustrezno opremljeni, tako da imajo otroci zagotovljenih čim več potreb glede na primanjkljaje v razvoju. Posamezni razvojni oddelki vodi specialna pedagoginja v sodelovanju s pomočnikom/co vzgojiteljice. Vsi strokovni delavci se dodatno strokovno izpopolnjujejo in sodelujejo še z ostalimi strokovnjaki, s čimer nudijo otrokom najboljše možne pogoje za njihov razvoj.

DELO, ZAPOSLOITEV, MATERIALNA IN SOCIALNA VARNOST

Zavod RS za zaposlovanje (Urad za delo Velenje) je osrednja ustanova na trgu dela. Med njegove poglavitne naloge sodi tudi razreševanje vprašanj najranljivejših skupin na trgu dela, tudi odpravljanje brezposelnosti invalidov. Na področju zaposlovanja invalidov si na Uradu za delo Velenje prizadevajo doseči čim večje vključevanje brezposelnih invalidov in ostalih brezposelnih oseb, ki imajo omejitve pri zaposlovanju, na trg dela.

V evidenci brezposelnih oseb (1.537 brezposelnih oseb) na območju MO Velenje je bilo konec decembra 2020 prijavljenih 297 brezposelnih invalidov oz. 19,3%. Konec decembra 2020 je bilo kar 15,4% oz. 54 brezposelnih invalidov manj prijavljenih v evidenci brezposelnih oseb kot v letu 2019. Med prijavljenimi invalidnimi osebami izstopajo ženske (60,9 %) in dolgotrajno brezposelni invalidi, ki jih je 57,6%.

Bistveno je, da so v letu 2020 uspeli zmanjšati število dolgotrajno brezposelnih invalidov in jih uspešno vključevali v zaposlitve, V programe Aktivne politike zaposlovanja ter v zaposlitveno rehabilitacijo.

Starostna struktura prijavljenih brezposelnih invalidov MO Velenje je naslednja:

- 73,1 % je starih nad 50 let,
- 13,8 % je starih med 40 in 49 let,
- 12,8 % je starih 26-39 let in
- 0,3 % starih do 25 let.

Izobrazbena struktura:

- 42,4 % invalidnih oseb ima osnovnošolsko izobrazbo,
- 32,7 % ima nižjo ali srednjo poklicno izobrazbo,
- 18,5 % ima peto raven izobrazbe in
- 6,4 % višjo oziroma visoko raven izobrazbe.

Ključni dejavnik, ki poleg zdravstvenih omejitev vpliva tudi na zaposljivost invalidov, je torej njihova neugodna izobrazbena struktura ter njihova znanja in veščine, kar pomeni, da je posledično izbor del precej zožen na opravljanje preprostih in nezahtevnih del.

V okviru Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (v nadaljevanju ZZRZI), izvajajo rehabilitacijsko svetovanje z namenom in ciljem usposobitev invalida za ustrezno delo, njegovo zaposlitev (ali ohranitev zaposlitve), napredovanje v zaposlitvi ali ustrezna sprememba invalidove poklicne poti. V procesu rehabilitacijskega svetovanja se izvaja ugotavljanje smiselnosti za začetek postopka za pridobitev statusa invalida in/ali pravice do zaposlitvene rehabilitacije, informiranje in svetovanje o pravicah invalidov in spodbudah za zaposlovanje invalidov, ugotavljanje in analiziranje posebnih potreb pri zaposlovanju, funkcijskih zmogljivosti, opredelitev vrste in stopnje ovir pri zaposlovanju, analiza zmožnosti in sposobnosti osebe za usposabljanje in zaposlitev, ugotavljanje potrebe po poglobljenih oblikah obravnave v okviru zaposlitvene rehabilitacije ter izdelava ocene zaposlitvenih možnosti.

Prav zaradi neustrezne izobrazbene strukture se v procesu zaposlitvene rehabilitacije - ob upoštevanju fizičnih in psihičnih omejitev zaradi posledic invalidnosti - pred zaposlitvijo osredotočajo predvsem na pridobivanje novih znanj in veščin na konkretnem delovnem mestu kot tudi na opredelitev potrebne strokovne in/ali tehnične podpore.

Rehabilitacijsko svetovanje je torej kontinuiran proces in potrebuje intenzivno sodelovanje ter povezovanje različnih strokovnih služb. Tako se rehabilitacijski svetovalec povezuje z zdravnikom svetovalcem (praviloma zdravniki medicine dela), z rehabilitacijsko komisijo, izvajalci storitev zaposlitvene rehabilitacije ter z ostalimi nosilci invalidskega varstva oziroma zaposlitvene rehabilitacije, delodajalci (invalidska podjetja, zaposlitveni centri idr.), izvajalci programov socialne vključenosti ter centri za socialno delo.

MESTNA OBČINA VELENJE

Po ZZRZI vlada z uredbo določa, koliko invalidov mora zaposliti podjetje glede na svojo velikost in dejavnost. Kvote so določene za delodajalce z več kot 20 zaposlenimi: zaposliti morajo od 2 do 6 odstotkov invalidov glede na skupno število delavcev, različno po dejavnostih.

Invalidne osebe, ki jim je bila priznana pravica do zaposlitvene rehabilitacije po ZZRZI, Zavod RS za zaposlovanje kontinuirano vključuje v storitve zaposlitvene rehabilitacije k različnim koncesionarjem za izvajanje storitev zaposlitvene rehabilitacije. Na območju Urada za delo Velenje so koncesionarji: Zavod Ruj, Nazarje, Inštitut Integra Velenje in Racio. Inštitut Integra je opravljal storitve zaposlitvene rehabilitacije do 31. 12. 2020. Od 1. 1. 2021 izvaja te storitve nov izvajalec - Zavod Ruj na naslovu Prešernova 8, 3320 Velenje.

Povečana motivacija, aktivacija, individualen pristop pripomorejo k večjemu vključevanju v ukrepe aktivne politike zaposlovanja (javna dela, subvencije za zaposlitev, programi izobraževanja in usposabljanja, Učne delavnice...), h konkurenčnejšemu nastopu na trgu dela in k višji kakovosti življenja.

V letu 2020 se je iz Urada za delo Velenje zaposlilo 117 invalidnih oseb, kar je 9 oseb manj kot leto pred tem, od tega je zaposlenih invalidov občanov MO Velenje 77.

V letu 2020 so v ukrepe Aktivne politike zaposlovanja vključili 87 brezposelnih invalidov:

- 41 invalidov v program Javna dela in Učne delavnice,
- 23 invalidov v program Spodbude za zaposlovanje,
- 23 invalidov v programe usposabljanja in izobraževanja.

Delovna zmožnost ljudi z ugotovljeno trajno telesno in/ali duševno okvaro ter njihovo vračanje na delo po rehabilitaciji (lahko) sooblikujeta postopke za obvladovanje invalidnosti v družbi, kar se kaže v večji socialni vključenosti, v preprečevanju prezgodnjega (invalidskega) upokojevanja in v preprečevanju dolgotrajne brezposelnosti.

Integra Inštitut, Inštitut za razvoj človekovih potencialov s svojo dejavnostjo že od leta 2009 zagotavlja storitve različnim ciljnim skupinam v rehabilitacijskih, izobraževalnih, socialnih in terapevtskih programih in projektih, katerih naročnik je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Na področju mednarodnega sodelovanja je inštitut partner v več izobraževalnih Erasmus+ projektih.

Na nacionalni ravni, na podlagi koncesijske pogodbe, izvaja inštitut storitve zaposlitvene in poklicne rehabilitacije invalidov, socialni program socialne vključenosti invalidov z odločbo o nezaposljivosti in nacionalni projekt v katerega je vključena mreža izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v RS Sloveniji „Prehod mladih iz šole na trg dela“.

Inštitut je za opravljanje svojega strokovnega dela na področju izvajanja storitev zaposlitvene rehabilitacije in programa socialne vključenosti tudi prejemnik mednarodnega certifikata kakovosti na področju izvajanja socialnih storitev, Equass, ki ga je uspešno potrdil tudi za leto 2020.

Aktivnosti inštituta:

1. Storitve zaposlitvene rehabilitacije

Kot pooblaščen koncesionar Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti na področju izvajanja storitev zaposlitvene rehabilitacije so uspešno dosegli na začetku leta zastavljene cilje strokovnega dela (število rehabilitantov, število opravljenih ur, število opravljenih strokovnih licenčnih izobraževanj, kvaliteto storitev, širjenje mreže delodajalcev, vpetost v lokalno in širšo skupnost, ipd.). Rezultati ob koncu leta kažejo na uspešnost vsebinskega in procesnega izvajanja, skladno in na podlagi kazalnikov, ki jih zastavijo na začetku vsakega poslovnega leta in seveda skladno z merili kakovosti storitev znotraj certifikata kakovosti storitev.

Strokovno delo na področju izvajanja storitev zaposlitvene rehabilitacije, katere naročnik je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, napotitelj pa Zavod RS za zaposlovanje, teče strokovno povezovalno in strokovno usklajeno, z rednimi internimi timskimi obravnavami, kot tudi zunanji mesečnimi strokovnimi timi v povezovanju z Zavodom RS za zaposlovanje in po potrebi tudi drugimi strokovnimi službami.

Poročanje o izvedenih storitvah teče redno mesečno napotitelju in Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Skladno z doktrino dela teče povezovalno sodelovanje z Razvojnim centrom URI SOČA, kakor tudi z ostalimi, z invalidi povezanimi institucijami kot so: ZPIZ, Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS, Zveza delovnih invalidov Slovenije in pa seveda Združenje izvajalcev storitev zaposlitvene rehabilitacije v RS, preko katerega potekajo strokovna izobraževanja, namenjena strokovnemu razvoju strokovnih delavcev in stroki nasploh.

Zaradi potreb vse bolj naraščajoče ciljne skupine oseb s posebnimi potrebami, so tudi v letu 2020 po potrebi vključevali v strokovno delo izvajanja storitev še specialno pedagoginjo.

Na področju izvajanja storitev zaposlitvene rehabilitacije so v strokovno delo ravno zaradi te ciljne skupine vnašali več vsebin in podlag lahkega branja, na podlagi katerega lahko ocenjujejo izboljšano dostopnost storitev, prilagojeno razumevanju te ciljne skupine. V inštitut zaposleni strokovni delavci so opravili osnovni tečaj lahkega branja, vključeni pa so v nadaljnja izobraževanja s tega področja. Poleg tega so strokovni delavci na letni ravni zavezani strokovnemu izobraževanju in izpopolnjevanju pri združenju izvajalcev storitev zaposlitvene rehabilitacije, ki vsako leto na začetku leta objavi seznam strokovnih izobraževanj, prilagojenih posameznim strokovnim profilom, ki opravljajo svoje delo na področju rehabilitacije invalidov in tako potrjujejo svojo strokovnost. Strokovni delavci so seveda zavezani tudi nenehnemu samoizobraževanju.

2. Program socialne vključenosti

Cilj programa je podpora in ohranjanje invalidovih delovnih sposobnosti in vzpodbujanje socialne vključenosti. Ciljna skupina oseb, ki se vključujejo v program socialne vključenosti so različne skupine invalidov: tisti, ki so v postopku storitev zaposlitvene rehabilitacije prejeli odločbo o nezaposljivosti na podlagi Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, vanj pa se lahko vključijo tudi invalidi I. kategorije z odločbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ki so brez pravice do invalidske pokojnine po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter osebe z motnjo v telesnem in duševnem razvoju, z ustrežno odločbo po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb.

3. Projekt „prehod mladih iz šole na trg dela“

Projekt se je prevesil že v zaključeno tretje leto izvajanja. Na nacionalnem nivoju vzpostavlja partnersko mrežo s šolami, društvi in nevladnimi organizacijami preko katere zagotavlja kanale za informiranje staršev, mladostnikov in strokovnih delavcev, z namenom zmanjšanja deleža mladih iz ciljne skupine, ki se po zaključku ali opustitvi šolanja ne prijavljajo v evidenco brezposelnih oseb. Z informiranjem strokovnih delavcev na šolah, univerzah, v organizacijah, ki skrbijo za izobraževanje odrasli in centrih za socialno delo projekt rešuje tudi težavo z neustreznimi napotitvami mladih in težavo s pomanjkljivim informiranjem strokovnih delavcev v omenjenih sistemih.

V začetku leta 2020 je bilo v **Skupini Premogovnik Velenje (SPV)** zaposlenih 426 invalidov, od tega največ v invalidskem podjetju HTZ (414), ki so jim namenili posebno skrb pri uresničevanju njihovih pravic na različnih področjih.

Na področju izvajanja storitev zaposlitvene in poklicne rehabilitacije, medicinske rehabilitacije, zaposlovanja invalidov, invalidskih postopkov... so sodelovali z zunanjimi institucijami: z Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Republiškim zavodom za zaposlovanje Slovenije, z zdravstvenimi domovi, Zvezo invalidskih podjetij, izvajalci storitev zaposlitvene rehabilitacije, z Javnim štipendijskim, razvojnim, invalidskim in preživninskim skladom Republike Slovenije in drugimi.

V SPV je v lanskem letu status invalida pridobilo 19 delavcev, od tega 9 delavcev v Premogovniku Velenje. Zaposlovanje invalidov je bilo usmerjeno v iskanje zdravju primernih delovnih mest. Pri tem je bila ključnega pomena kontinuirana in varna zaposlitev. Delavci so bili razporejeni na drugo ustrezno delovno mesto v isti ali drugi družbi.

V invalidskem podjetju HTZ so zaposlili 11 brezposelnih invalidov s trga delovne sile. Skladno s potrebami delovnega procesa so invalide zaposlili na različna delovna področja: varovanje, pranje

MESTNA OBČINA VELENJE

delovnih oblačil, čiščenje, elektropodročje in finančno področje. Za novozaposlene delovne invalide smo pridobili dopolnilna mnenja o ustreznosti predlaganega delovnega mesta.

V sodelovanju z izvajalci zaposlitvene rehabilitacije smo dve brezposelni osebi s statusom invalida (rehabilitandi) vključili v storitev J, ki je vsebinsko opredeljena v Standardih storitev zaposlitvene rehabilitacije (po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji) in pokriva praktično usposabljanje invalida na delovnem mestu v realnem delovnem okolju.

Posamezne družbe v SPV so izpolnile obveznosti kvotnega zaposlovanja oseb z oviranostmi, ki jih nalaga Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov.

Cilje oz. aktivnosti na področja ravnanja z invalidnostjo na delovnem mestu so uresničevali v skladu s Kodeksom o ravnanju z invalidnostjo na delovnem mestu mednarodne organizacije dela, ki je oblikovan kot vodnik za delodajalce in katerega temeljno sporočilo je, da morajo biti invalidom omogočene enake možnosti za pridobivanje spretnosti in izkušenj, ki jih potrebujejo, s končnim ciljem, da bi uspeli v zaposlitveni karieri.

Podjetji **Plastika Skaza d. o. o.** in **Skaza IP d. o. o.** zaposlujeta skupaj 20 sodelavcev z različnimi omejitvami pri delu. Tem sodelavcem nudijo delovno okolje, prilagojeno njihovim omejitvam in potrebam (na primer delno sedeče, delno stoječe delo, delo brez premeščanja težjih bremen, brez stalnih stereotipnih gibov...).

- V letu 2020 so 8 posameznikov nad 45 letom starosti iz podjetja Skaza IP d. o. o. vključili v projekt JP ASI, skozi katerega skrbijo za aktivno staranje delovne sile.

- Do danes so se udeležili že številnih individualno usmerjenih in strokovno pripravljenih izobraževanj (na primer delavnica za zdravje hrbtenice, kineziološka delavnica za optimalno izvajanje gibov, telovadba na delovnem mestu, čuječnost, samomasaža, komunikacija, samopodoba, osnove računalništva in podobno).

- Delavcem nudijo številna brezplačna izobraževanja za osebno in strokovno rast in razvoj.

- Vključeni so v projekt SPIN.

- Na voljo imajo ustrezno zaščitno opremo, ki se v primeru specifičnih zdravstvenih težav na podlagi zdravniškega potrdila prilagodi (na primer ortopedska obutev za tiste, ki imajo težave s stopali/kolki/hrbtenico).

- Prehrana je na voljo v podjetju, tako da lahko vsak delavec vsakodnevno prejme topel in zdrav obrok, pri čemer lahko izbira med številnimi meniji. V primeru zdravstvenih težav namesto malice nudijo nadomestilo v obliki izplačila.

- V primeru stiske imajo delavci na voljo brezplačno psihološko svetovanje v podjetju.

- Nudijo aktivnosti v sklopu certifikata Družini prijazno podjetje.

- Preko sistema BIPS lahko delavci kadarkoli oddajo svojo idejo za inovacijo, spremembo ali optimizacijo.

VERA IN DUHOVNA OSKRBA

Verske ustanove, invalidske organizacije in društva zagotavljajo dostopnost do duhovne oskrbe in spodbujajo enake pravice do veroizpovedi, ne glede na vrsto invalidnosti. Poleg tega je njihova redna naloga skrb za dostopnost do cerkvenih objektov ter zagotavljanje ustreznih arhitekturnih rešitev v okviru prihodnjih sanacij in/ali rekonstrukcij cerkvenih objektov.

VKLJUČENOST INVALIDOV V OBLIKOVANJE POLITIKE IN NAČRTOVANJE INVALIDSKEGA VARSTVA

V Republiki Sloveniji so zagotovljene možnosti svobodne oddaje volilnega glasu s tem, da se zagotovijo prilagojena volilna mesta za gibalno ovirane osebe. Poleg tega pravočasno obveščajo o dostopnih voliščih v skladu z veljavno zakonodajo.

Invalide spodbujamo in jim omogočamo sodelovanje pri pripravi občinskih dokumentov, ki se nanašajo na področja invalidov. Invalidska društva so vedno vabljena k sodelovanju pri pripravi programov za izboljšanje življenja invalidov v MO Velenje. Sodelovala so pri pripravi Programa za izboljšanje življenja invalidov MO Velenje za obdobje 2018-2021.

AKTI OBČINE, KI UREJAJO VPRAŠANJA ZA URESNIČEVANJE PRAVIC INVALIDOV

Invalidi se vključujejo v pripravo občinskih aktov, ki se nanašajo na vprašanja invalidov.

Svet MO Velenje je na 2. redni seji dne 29. 1. 2019 sprejel Program za izboljšanje življenja invalidov v MO Velenje za obdobje 2018-2021. S pripravo Programa za izboljšanje življenja invalidov v MO Velenje za obdobje od 2018 do 2021 nadaljujemo z uspešno in ustaljeno prakso sistematičnega načrtovanja ukrepov na področju zagotavljanja dostopnosti. Program vsebuje nabor ukrepov, katerih nosilci so organi MO Velenje ter posamezni javni zavodi, podjetja, društva in ostale institucije v MO Velenje.

Svet MO Velenje je na 19. redni seji dne 28. 2. 2017 sprejel Celostno prometno strategijo Mestne občine Velenje, Trajnostna mobilnost za zeleno Velenje, Ukrepajmo danes za prijaznejši jutri (Uradni vestnik 5/2017). Celostna prometna strategija MO Velenje predvideva na področju uveljavitve trajnostnega načrtovanja prometa tudi naslednji ukrep, in sicer Strateško načrtovanje dostopnosti za invalide in druge osebe z oviranostmi.

MATERIALNA, FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA DELOVANJU INVALIDSKIH ORGANIZACIJ IN POSVETOVANJE PRI ODLOČANJU O INVALIDSKIH ZADEVAH

V MO Velenje deluje Svet za invalide, ki ima nalogo opozarjanja in podajanja pobud za odpravo vseh vrst ovir in nefunkcionalnih rešitev v grajenem in družbenem okolju ter informiranja javnosti o aktivnostih in problemih, s katerimi se soočajo invalidi. Člani Sveta za invalide MO Velenje spremljajo učinke sprejetih ukrepov za osebe s posebnimi potrebami.

MO Velenje nudi invalidskim organizacijam in društvom uporabo prostorov oziroma večnamenskih dvoran v občinski lasti za namen prireditev, okroglih miz in predavanj s področja invalidnosti. MO Velenje sofinancira programe in projekte s področja socialnega varstva, kulture in športa. Vsako leto objavi naslednje razpise:

- Javni razpis za sofinanciranje socialnih in zdravstvenih programov in/ali projektov v Mestni občini Velenje
- Javni razpis za sofinanciranje programov organizacij upokoјencev v Mestni občini Velenje
- Javni razpis za izbiro kulturnih programov in projektov v Mestni občini Velenje
- Javni razpis za sofinanciranje izvajanja letnega programa športa v Mestni občini Velenje - Eden od sofinanciranih programov: šport invalidov (programi, ki so namenjeni predvsem ohranjanju

MESTNA OBČINA VELENJE

gibalnih sposobnosti, zdravju, resocializaciji, razvedrilu in tekmovanju invalidov, ki se prostovoljno ukvarjajo s športom)

- Javni razpis za sofinanciranje programov/projektov/prireditev, ki niso predmet drugih financiranj iz proračuna Mestne občine Velenje

ZAKLJUČEK

Organi MO Velenje, javni zavodi, podjetja, društva in ostale institucije v MO Velenje smo bili primorani v letu 2020 zaradi epidemije delo prilagajati. Na določenih področjih, kjer so se pojavile potrebe, smo delali več kot po navadi, določene aktivnosti pa smo morali odpovedati oziroma jih prilagoditi tako, da smo lahko upoštevali priporočila NIJZ in vse ukrepe. Trudili smo se, da smo delo, kolikor se je dalo, opravljali nemoteno, kar je pohvale vredno. Kljub vsem omejitvam smo bili zelo uspešni, pokazali smo izredno pozitivne rezultate, kar je vidno iz tega poročila. Srčno pa vsi skupaj upamo in se veselimo časa, ko nam bo ta virus uspelo premagati in čim prej ponovno oživiti ter izpolniti še vse ostale dobre ideje, ki bodo izboljšale življenja invalidov.

S projektom Občina po meri invalidov dajemo velik poudarek invalidom, saj se zavedamo njihovega pomena vključenosti v družbo. Poleg njihove varnosti in zdravja skrbimo tudi za to, da sodelujejo pri kreiranju socialnega in kulturnega življenja naše skupnosti. Vsako leto izvedemo v MO Velenje številne dogodke, aktivnosti in ukrepe za izboljšanje življenja invalidov.

Poskrbeli smo in skrbimo, da ima mesto Velenje značilnosti invalidom prijaznih občin. Tako bo tudi v bodoče, saj se bomo še naprej trudili odpravljati vse ovire, ki bi motile invalide pri vsakdanjih opravilih. Pri načrtovanju aktivnostih in dogodkov, ki se izvajajo v projektu Občina po meri invalidov bomo prisluhnili tistim, katerim je projekt namenjen – invalidom.

Pripravila:

Nina KORELC, I. r.

svetovalka Urada za družbene dejavnosti
Mestne občine Velenje

Drago KOLAR, I. r.

predsednik Sveta za invalide
Mestne občine Velenje